

## Yesu Tõrè tõmmú pátíri Di mpátíri tɔ̀ tìi náàntì

Yesu tõrè kó dipátíri sɔ̀ténè tináaṅsààtì kpeye kó tináaṅtì nti. Duku dòdòtòrì diewè Pɔ̀ari népo, ò do neitinè wè weè wàri de kó dipátíri (Kòdɔ̀osi 4:14). De kó dipátíri mieke yenáaṅkékè yèè ti náá mMuyaánsààmù pĩ mmùù tõmmú yè sũmu.

De kó dipátíri dii ti náá nKirisì kɔ̀be tĩrè keté mèè botí Sifube cuokè kékéténè Sedisademu bèè tu Sifube. Nè bèè í tú Sifube: Kòdentì nè Àntiyòsi nè Fidipu. De kó dipátíri dii ti náá mbè do màánè ìi dièti mesàà nKirisì kɔ̀be tĩrè yepànyè mieke, nè Muyaánsààmù do bè niité kè bèè tì tũntè mèè botí.

*Di mpátíri náaṅtì duó ke dõmmè*

1. Muyaánsààmù cùténímè nè Kirisì kɔ̀be tĩnni ketémè Sedisademu 1-12
2. Pɔ̀ari ìtémè Kuyie nnáaṅtì náammù 13-28

<sup>1</sup> N népo Teofiri, m pátíri ketirì mieke n da nàkèmu Yesu pĩ mmùù tõmmú mumɔ̀u nè ò tié nti benitibè nè ò keté ndiì yiè o tõmmú, <sup>2</sup> kèntɔ̀ kètuɔ̀kenè Muyaánsààmù ò niitémè kòò duó nho tannò o tancóumbè ò tããté bè ke íté kédeke kéĩnkè. <sup>3</sup> O kũũ nkó difɔ̀nkúò kòo mbè benkú omáà nè mebenkùmè péu mèè benkú ò fòutemè, ke dò yewe sipísìnàà ke bè náà nKuyie nkpràatiyuu kpeti. <sup>4</sup> Diyìè marì ke ś mbè yo nke Yesu bè nàké ke dò: Di báá dèténè Sedisademu, dí nkari ke baa n cice do yè nhò yóó di pã dè, n di nàké dèè kpéí. <sup>5</sup> Isã do di ãã

bàtèmmù, nè menie mme yewe sànpó mièke bè bo di ànnè bàtèmmù nè Muyaánsààmù.

*Yesu dèkemè keĩnkè*

<sup>6</sup> Kè bèe ò beke ke dò: De m̀nni ndi a yóó fíímmè Isidayeeriibe kó dikpààtiyuuà? <sup>7</sup> Kè Yesu bè tḗnné ke dò: Di kpeti dake, di bo yíétémè de kó yemàrè nè de kó yewe, n cice Kuyie nkumómmanku kuù d̀ú nde kó yemàrè nè de kó yewe. <sup>8</sup> Kù bo di duó mmuwḗrímù, kù bo cū́nní Muyaánsààmù di ìnkè kè di naá mbèè yo nnáá nkpéi nSedisadèmmu mièke nè Sudee nè Sammarij de kó ketenkè kemou mièke nè itemm̀nke imou mièkoo.

<sup>9</sup> Ò tì mbè nàké dii m̀nni kédeè kéíté kèndeèti keĩnkè, kè bè nhò bùó kè diwetiri marii ò dàtínko.

<sup>10</sup> Kè bè nkpaá búó, kèyà benitibè bèdébè kè bè dàátí tiyaápéti kékətení be borè kébéi nke d̀ò: <sup>11</sup> Kadidee kó benitibè dè d̀omme kè di cómmù ke búó keĩnkè? Yesu itè mèè botí di cuokè ke dèke keĩnkè ò yóó wḗtení mèè botí.

<sup>12</sup> Mèmmè kè bèe íté Odifíè tārì kèwḗtení Sedisadèmmu. De kó ditārì do í d̀étirinè Sedisadèmmu, dè do bo mbo cidómétiri òmáá ndi. <sup>13</sup> Bè t̀̀̀kení dii m̀nni kédeke teçíètè bè òó tíi ntèè mièke. Nte o tancóumbè bèè do mbe be yètè: Pieri nè Isāā nè Isaku nè Àntidee nè Fidipu nè Batidemii nè Matie nè Isaku Adifee kó debire nè Simə Sedətibè kó dit̀nni kou nè Sudi Isaku kó debire. <sup>14</sup> Kè benitipòbè mabè m̀nke ndè bo nè Maari Yesu yò nè Yesu neí, bemou kè bè nwḗ nke báá nKuyie nè meyèmmè mèmáà.

*Wèè cəuté Sudaasi kó dif̀təri*

<sup>15</sup> Diyiè marii ke ś mbè tó t́kú, ke bo nt̀̀̀ke tek̀̀̀tè nè sipísidé (120), kè Pierii béi nke d̀ò: <sup>16</sup> N

kɔbe Muyaánsààmù do niité Dafitii kòo wāri ti Sudaasi kpéí, nwèè niiténí bèè pī nYesu ti dò nkédòòmu. <sup>17</sup> Sudaasi do tú ti kou nwe kè ti wē nke pī mmutōmmù.

(<sup>18</sup> Kòò yè ke donténè kupaku o yei nkó idíítí, ò nùhíne dè omàà, ke donní ke pònte, kòo nauti cìeté cìété. <sup>19</sup> Kè Sedisademma kɔbe beməuu yíété de kó tináaṅti ke yu de kó kupaku ke tú: Mukūũ nkó kupaku. Nè be kó tináaṅti Akedidamaa.)

<sup>20</sup> Tì wàrimu Yesāā mpátiri miēke ke tú:

O cīētè bo naá nkudobonkù,

bá òmòu ténke bá ntè ā,

kòo tòu mòu còuté o fòtìrì.

<sup>21</sup> Dè dò ntí yà onìti mòu nwe wèè do ti bonè Isāā āā dīi mònni bātémù, <sup>22</sup> kèntò kétuəkenè Yesu dèkemè keṅkè, kòo ti wēnnénè kè ti nnáá nYesu kumè ke yānté.

<sup>23</sup> Kè bèè deite benitibè bèdébè, Sosəfu bè do tú wè Baadisabasi kòò yu ke dò Susituusi nè otòu mòu bè tu wè Matiasi. <sup>24</sup> Kédeè kébántè Kuyie nke dò: Ti Yiè nfòò yé benitibè yèmmè, a tí benke a tãáté wè benitibè biē mmiēke, <sup>25</sup> kòo còuté Sudaasi fòtìrì, ò yóu dī, ke kòte o kó kuce.

<sup>26</sup> Kè bèè tãũ tété kè tété do Matiasi ĩnkè, kòo wēnnénè Yesu tōrè tepítè nè dimáà.

## 2

### *Muyaánsààmù cùténímè*

<sup>1</sup> Kè Pāntikoti kó diyè nyóó tuəke, ke sǎ mbè tìkú dibòrì dimáà. <sup>2</sup> Kè nyóó daate kékeè kutoweku makù kè kù cutiní keṅkè ke donnè kuyaakperíkù,

ké bè kpèété bemou bè kàri tètè cʼètè miéke. <sup>3</sup> Kè bèe yà ihããdeembli kèlì dònne inóndie nkéntotírí ke commu be ìnkè. <sup>4</sup> Kè Muyaánsààmùu bè píe, kè bèe keté kénnaá ntináaàncàntì.

<sup>5</sup> Dè do sʼ nSifube bèè itení titenti timou ke kòtení ke bo Sedisademmu. Bè do tú bèè dé bèmbè Kuyie.

<sup>6</sup> Bè kèè diì mǎnni kutoweku ke tínní, kè dèe bè di mediè nke yé bá wè ò do yomè kè bè nàá nho kó tináaàntì mómmǎnti. <sup>7</sup> Kè dèe bè kpeí mediè, kè bè mbè wùó nke tú: Dè í dò nKadidee kàbe mbe bemouà? <sup>8</sup> Dè né dòmme bá wè kòò yo bè nàámmè o kó tináaàntì? <sup>9</sup> Ti miéke kè bèmabè bonní Paditi kó ketenkè: Medii nè Medammu Mesopotamii nè Sudee nè Kapadoosi nè Põõ Asii kó ketenkè miéke. <sup>10</sup> Nè Fidisii nè Pánfidii nè Esibiti nè Dibii kàbe mabè bèè tókénè Sidenni, kè bèmabè bonní Odommu, kè betòbè tu Sifube mómmǎmbe nè bèè tũ nSifube kó kuwedǎunce nè Kereti kàbe nè Adabii kàbe. <sup>11</sup> Nè memme kè ti yo bè nàámmè bá wè o kó tináaàntì ke sǎnti Kuyie nku dieti kpéí.

<sup>12</sup> Kè dèe bè di mediè, bè í nyà bè bo béi ntì, kémbékú betòbè ke tú: Ba mbotí nku die?

<sup>13</sup> Kè bèmabè mbè daú ke tú: Bè muó mmenaà nnatimè mme.

### *Pieri nàké ti Muyaánsààmù cùténí diì yiè*

<sup>14</sup> Kè Yesu tõrè tɛpíítè nè yèdèè ité kécómmú, kè Pieri nnáánnè ditínni mekperímè ke tú: Díndi Kadidee kàbe nè bèè kó dimàà kòtení Sedisademmu miéke! Kénténè kékeè n yóó di nàké ti. <sup>15</sup> Di yèmmè bá ndò mbenitibè bie mmuó mmenaà, diyie kpaá ke bemmu. <sup>16</sup> Kuyie pǎãnáàntì náàntò Sowèri do nàké ti tii dòò. Tii tu:

<sup>17</sup> Yewe sonye mmieke m bo cũñní Muyaánsààmù benitibè bemou ìnkè,

di kó bεdapàmbè nè di kó besapàmbè  
 bo naá m pãánáantì náambè.  
 Kè bebémbè ñyau mebεnkùmè.  
 Kè bekótíbè ñyau tidòuntì.

<sup>18</sup> Dε kó γεwe miεke  
 m mènke yóó cũũnkomu n Yaá  
 n kó benitìbè bεmou ñnkè,  
 benitidaabè nè benitipòbè  
 kè bεε naá m pãánáantì náambè.

<sup>19</sup> M bo dòò tidietì keñnkè nè ketenkè,  
 meγĩ nnè muhãá nè kuyukú diεkù  
 dè bo mbo dε kó diyie.

<sup>20</sup> Diyie bo soute,  
 kòo tãnkùu wũãté kéndò meγĩ,  
 kè ti Yiè nkó diyie dierì né na kétuαkení,  
 ðii duò tikõmbùòti.

<sup>21</sup> Dε mǎnnì wèè bo kuónnè  
 ti Yiè nKuyie nhò bo cooté.

<sup>22</sup> Díndi Isidayεeribe kénténè kékeè n yóó di náké  
 ti. Yesu Nansareti kou Kuyie ndi benke wèè miεke  
 ku wērimú, kòò dòò tidietì, di mómmαmbe kè di yà.

<sup>23</sup> Bè we ndi fiténè Kuyie ndo tì yému nè dimònnì,  
 kuù duó nkè tì dòò, kè di ò duó mbèè í yé Kuyie nkè  
 bè ò baaké koò kù. <sup>24</sup> Kè Kuyie nduó nkòò yãnté,  
 kè kù ò dεεténè mukũũ nkó iwēĩ, ke yé mukũũ ndo  
 í dommè mù bo na kóò pĩñné muwērimú. <sup>25</sup> Dafiti  
 do nàké weè kpéi nke dò:

M búó n Yiè sãã,  
 ke yé we m bonèmè m báá kpeute.

<sup>26</sup> Dεè te kè n yèmmè naati,  
 kè n diènnè diwèl.

<sup>27</sup> Kε yé ke dò mbá kè n ku,

m bá nkpaá kufõti miεke.

Ke yé a í yóó yóumè a kou kòo pããke.

<sup>28</sup> A m benkemu mufõmmu kó kuce,  
ke yóó nni mbonè ke n duò diwèi.

<sup>29</sup> N kòbe n dó ke di náké ti yààrì Dafiti kpéi nke, ò kúmu, kè bè ò kũnné kòo fõti kpaá bo nè yíenní. <sup>30</sup> Ò do tú Kuyie mpããnáàntì náàntò nwe ke nyé ke dò nKuyie mbéi ke tú kù yóó kanne o yaàbire marè o kpààtikàrì ìnkè. <sup>31</sup> Dafiti do náá nKirisi yóó yãntémè mme ke tú:

Ò í yó nkpaá kufõti miεke.

Ò í yóó pããke.

<sup>32</sup> Weè Yesu nwe Kuyie nduómmè kòo yãnté timou kè ti ò yà. <sup>33</sup> Kè Kuyie nhò tùóté koò kànnε kubakù you, koò duó Muyaánsààmù kù do nàké mùù kpéi, kòo mù nti duanní, ðεndε di kèèmmè ke ðε yà. <sup>34</sup> Dafiti í ðεke ke ìnkè ke né béi nke dò:  
Kuyie nnàkému n Yiè nke tú:

Nkari m bakù yóú,

<sup>35</sup> kè n yàa da duó nha kprantídèntòbè

kàa bè cùùti.

<sup>36</sup> Isidayεεribe di tũ mbanté ke dò nYesu di baaké wè kudapããtí ìnkè, Kuyie nwe ndòò ti Yiè nti ðεεtíwè.

<sup>37</sup> Bè kèè dìi mònni ðε kó tináàntì kè tii bè kàáké mesàà, nkè bèε beke Pieri nè Yesu tõrè tεyè ke dò: Tì kòbenè ti dò nkédòò ba? <sup>38</sup> Kè Pierii bè nàké ke dò: Ceetenè kè bè di ànné bàtémù nè Yesu kó diyètiri, kè Kuyie ndi cǐé ndi yei nke di pã Muyaánsààmù.

<sup>39</sup> Ke yé kù béimmè ðε kó tináàntì díi kpéi, nè di bí, bèè bo ðie nnè bèè ðétiri. Nè betòbè tí Yiè nKuyie nyóó yu bè.

40 Kè Pìeri mbè nàá ntínáàntì tetì péu ke yáúkùnkò be kòntì ke bè tiè nke tú: Yíennè Tináànsààtì kényatenè dimáá benitiyeibe bie.

41 Bèè yie nho náàntì kè bèè bè ànné bàtèmmù kè bè nsũ, be bo ntùðke sikòupísitàãti (3000), kè bèè wẽh́nénè Yesu kàbe de kó diyìè. 42 Ke ní nkémmú Yesu tǒrè bè nàá ntì nè be yèmmè memòu, kénwè nke yo nke yonnè Mudisààmù, ke báá nKuyie.

### *Kirisi kàbe ketibè kó mufòmmu*

43 Kè Yesu tǒrè ndòari tidietì nè mebenkùmè péu nè de kpéi nkè benitibèe yote Kuyie. 44 Kè Kuyie nkàbe ntiku sáá, kè wèè mòke dè bè nde wè mbemòu. 45 Kè bè nfiiti be kperè nè be paa nke totírì nè bèè kra bá wè dè ò bèkùmè. 46 Ke ní ntíkú ke bo Kuyie ncíètè ke báá nKuyie, ke wè mmeiyèmmè memáá ke yo mbetabè cǐí, ke yonnè Mudisààmù. 47 Ke sántì Kuyie, nkè benitibè bemòu be dó kè ti Yiè mbè yèútí yewe yemòu ò deetè bè.

## 3

### *Pìeri nè Isã bè mièkùnnemè kuhòukù*

1 Diyìè marì, diyìè tũntè dìì mǎnnì Pìeri nè Isã kè bè nkòri mubáammu. 2 Ke nsó nhonitì mòu kàri ke tú kuhòukù nè bè ò peitémè, kè kù kàri Kuyie ncíètè kó dibòrì bè tú dì disààrì. Bè do kù tounímu yewe yemòu ke kannínko deborè kè kù bo mmóú idíítì bèè tàà mubáammu. 3 Pìeri nè Isã kè bè ntati kè kùu bè mòú idíítì. 4 Pìeri nè Isã kè bè nkù wùó nkè Pìerii kù nàké ke dò: Ti wénté.

5 Kè kùu bè wénté kè ku yèmmè ñdò mbè yóó kù pǎ dèmarè nde. 6 Kè Pìerii kù nàké ke dò: N yí mòke

idiítí ke bo da pã, m mæke dè, m bo dè nda pã. Nè Yesu Nansarèti kou kó di yètìrì íté kékétè!

<sup>7</sup> Ke pĩ nku nùtè youte, kényínní, dende bàmbà nkè ku naàcèi nè ku báá nkè dèe kpenke. <sup>8</sup> Kè kùu puu kécómmú, kénèinè Yesu tōrè, kè bèe ta Kuyie nciētè, kòo ncenti ke yānku, ke sántí Kuyie. <sup>9</sup> Kè benitibè bemou nhò wùó, kòò cènti ke sántí Kuyie. <sup>10</sup> Bè banté dii mǎnni ke dò nwèè do kari wenwe Kuyie nciētè kó dibòrì sààrì ke mǎú, kè dèe bè di bemou kè kufōwaá mbè pĩ nkè bèe mǎnté ò yĩmè ke miété.

### *Pieri do nàké ti*

<sup>11</sup> Kè de kóo nìti baa ntũ Pieri nè Isāã, kè dèe di benitibè bemou, kè bè ncokòo be borè kufiiku bè tú kù Sodomǎ kó kufiiku mièke. <sup>12</sup> Kè Pierii bè beke ke dò: Isidayeeribe dè dòmmè kè dè di di? Kè di ti wùó nke donnè tũ kó muwērímú mmu yoo ti kpa mèè kpéi meyei nte nkè onitì yie mmieté? <sup>13</sup> Kuyie nti yembè, Abarahammu nè Isaki nè Sakǎbu do tũ nkù kuù mièkùnnè de kóo nìti, ke déúkùnnè ku kóo tǎnti Yesu yètìrì di pĩ nwè, ke duó ndihèi yembè, Odommu kǎbe, kè di ò yete Pidati ìkè, ke sǎ nhò do dǎ kóò fĩ. <sup>14</sup> Kè di yete wèè dǎdri Kuyie ndómè ke kpa meyei, nke bàntè okpàati Pidati ke dò wèè fĩ onitikàuti. <sup>15</sup> Kè di kùò mufòmmu yìè, kè Kuyie nduó nkòò yǎnté. Kè ti ò yà ke náá. <sup>16</sup> Yesu ti tǎ wè kó diyètìrì dii te, onitì di me nwúó nwè koò yé ò miétémè páíí. Ti tǎ mèè kpéi nke Yesu dèè te kòo kpenke.

<sup>17</sup> N kǎbe n yému ke dò nde kó dimònni díndi nè di kó bekótibè di do í yé di dǎdri dè. <sup>18</sup> Kuyie mpǎānǎānti náambè bemou do ti nàkému nè



dimònni ke tú: Odeetiwè dò nkéfféüté. <sup>19</sup> Ceetenè tũnke kécuó nKuyie mbíékè kè kùu ùté di yei. <sup>20</sup> Kè dèe yie nkè ti Yiè nKuyie di pã meom̃pùmè, ke di duənní Odeetiwè Yesu kù nàké wèè kpéi nnè dimònni. <sup>21</sup> Yesu yó mbo kéĩnkè nke kè Muyaánsààmù tũntenè deməu kè dèe naá ndepànnè ku pãánaantì náam̃bè do ti nàké mèmme. <sup>22</sup> Məyiisi do náá nweè kpéi ke tú: Kuyie mbo di duənní ku pãánaantì náantò kòò nni ndònnè. Di nyíé nho kpeti timəu. <sup>23</sup> Wèè bo yete o kpeti bè bo ò dèenne Kuyie nkó benitibè miəke kóò kù. <sup>24</sup> Kuyie mpãánaantì náam̃bè, kéketénè Sammuyeri nè o fãnkúò kəbe bè nàkému beməu ti mè mbo yèè we kpéi. <sup>25</sup> De kó yewe bo díi kpéi nke, kè di kəke Kuyie nkó metaummè miəke, ke yé kù do náánnè díi yembè kù náá ndii mōnni Abarahamu ke tú kù bo dɔ̀dɔ̀ mesàà nyibotí iməu ketenkè miəke nè o kpéi. <sup>26</sup> Kuyie nduənní ku Bire díi kpéi nke meketimè, kè dè bo di dɔ̀dɔ̀ mesàà nke di teennè kè dí yóu di dɔ̀ri mēè yei.

## 4

### *Bè p̃ĩm̃mè Pieri nè Isāã ke kpetínné*

<sup>1</sup> Pieri nè Isāã kè bè nkpaá ke náánnè benitibè, kè ikuó niùbè kó bekótibè nè Sadusīēbe nè tihāāpònti tii bàa Kuyie nciētè ti kóo kótì kè bèe tuəkení. <sup>2</sup> Kè be miəke peike Yesu tōrè náámmè benitibè ke tú: Yesu yánté kè becírìbè múnke bo yánté. <sup>3</sup> Kè bèe bè p̃ĩ nke s̃ó ndè dó kébiite kè bèe bè kpetínné dikpetíntou kémbaanè dè bo wentémè. <sup>4</sup> Bá nè memme bèè kèè de kó tináantì, kè bèmabèe tì yie nkénsū, bè bo ntù̀̀ke sikəupísìnùmmù (5000).

5 Kè dèe wenté, Sifube kó bekótíbè nè dihèi kó bekótíbè nè ikuó wā̀àbè kè bèe tíí nSedisademma. 6 Kè ikuó niùti dièwè Anni ndè bo nè o cī̀ètè kòbe: Kayifu nè Isā́a nè Adekisántiri nè ikuó niùti dièwè cī̀ètè kòbe sòmbè, 7 kéduó nkè bèe kàtènní Pieri nè Isā́a kè bèe bè beke ke dò: We ndi duó mmuwērímú? Nè we nkó diyètìrì ndi di ò miékùnnemè?

8 Kè Muyaánsààmù piéké Pieri kòo bè nàké ke dò: 9 Isidayeeriibe kó bekpààtibè nè bekótìbè, ti dòò mèè sàà nkuhò̀̀kù kpréi nte kè di ti békú ke tú ti nàké dè yímè kè kù miété. 10 Benìtibè bemou nè Isidayeeriibe banténè tũnké weti weti ke do nnè Yesu Kirisi Nansareti kou di baaké wè kudapā́atí, kè Kuyie nduó nkòò yā́nté, weè kó diyètìrì te kòo nìti yie mmiété páíí ke cómmú di ììkè. 11 Yesu di yete wè, Kuyie nnáàntì nàá nweè kpréi ke tú:

Bèè maà bè dootóò dìì tá̀rì,

dìì naá ndipũ̀ kó ditá̀rì mómmònni.

12 Banténè ke dò nkutenkù kumou mièke òmòu tòu báá na kédèeté, Kuyie nti duó nYesu nwe, weè ti dèerí.

13 Kè bebeémbèe yà Pieri nè Isā́a be mòke dìì kṑmbù̀d kè dèe bè di mediè, nke yé̀ bè do yémè ke dò mbè í bebíi yepáte mediè, bè do yé̀ bè neitinèmmè mme Yesu. 14 Bè né me nwúóm̀mè wèè miété kòò cómmú be borè bè í nyà bè bo ténnè tì. 15 Kè bèe bè dènnè ke nàké bemáà ke dò: Ti bo yímè benìtibè biè? 16 Sedisademma kòbe bemou yé̀mu bèè dòòmè tidietì tii, ti báá na ké tì nènni. 17 Kè ti né dó kè de kó tináàntì dake báá pité, ti bè kpànnè, ké bè bàà kè bè ténke báá béinnè òmòu Yesu kó diyètìrì.

18 Kè bèe wēte ké bè yùní ké mbè kpànnè ke tú: Di yɔ báá kú kè di wēte kényú Yesu yètìrì òmòu borè yoo dí ò nàké o náaṅtì. 19 Pieri nè Isāā kè bèe bè tēñné ke dò: Wénténè di mómməmbə Kuyie nyìkè nsa kè dè wenni, ti bo yiemmə dī kpeti kéyetə Kuyie nkpeti. 20 Tínti báá na ke í mbéi ti yà dè nè ti kèè tì.

21 Kè bebeémbèe wēte ké bè yùní bè í nyà bè bo yīmè ké bè puotí, ke yóu, ké bè kpànnè, ké bè fīnko, ke yé benitibè beməu do sántímè Kuyie nnè dèè dòò de kpéí. 22 Ke yé kuhùkù bè miékúnne kù bie do pēētémè sipísínàà.

### *Yesu tōrè məəmè Kuyie ndikəmbù*

23 Bè fī ndì mənñi Pieri nè Isāā kè bè pánkəe kote be kəbe borè, ké bè nàké ikuó niùbè kó bekótíbè nè bekótíbè bè bè nàké tì. 24 Bè tì kèè dī mənñi kéwənné kébántè Kuyie nke dò: Ti Yiè nfó nwèè dòò ketenkè nè kéñkè nè dàməèrì nè dèè kó dimàà bo o miəke. 25 Fóò do dúš Muyaánsààmù ti yààrì Dafiti a kóo tǎntì kòo béi nke dò:

Ba nte kè ibotí miəke còu?

Ba nte kè yebotè dàkii

meyei nkpeí ndetètìrè?

26 Kè kutenkù yembè baati dikpànnì,

kè sikpààtibí wənné

ke kpànnè Kuyie nnè kù tǎáté wè.

27 Mómmuə Edəti nè Pōnsi Pidati bè wənnému dihei miəke nè bepòòbè nè Isidayeyiribe ke bo dòò meyei nha kóo tǎntì Yesu a tǎáté wè wèè dò mpáíí. 28 Dè dòò a dó tìnti nè dimənni ke tì tǎáté. 29 Ti Yiè nwénté bè ti kpànnèmè, kéduš nha kó betəmbè dikəmbù kè bè nnáá nha náaṅtì. 30 Benke a wērímú kémmiékúnko bemuəmbə, kéndəòrì tidietì nè mebenkùmè nè a kóo tǎntì Yesu yètìrì wèè dò mpáíí.

<sup>31</sup> Bè bántè dìi mǎnnì Kuyie nkédeè, kè ketenkèe sǎntè bè tikú dè kè Muyaánsààmù bè píe nkè bè nnáá Kuyie nnáàntì nè dikǎmbùd.

*Yesu kǎbe kó mewēnnímè*

<sup>32</sup> Bèè kó dimàà do tá Yesu kè bè nwē mmeyèmmè mèmáà, òmòù í ntú ò te o kperè omáà, bè do dè wērmu bemòu. <sup>33</sup> Kè Yesu tǎrè nnáá mbenitibè nè muwērimú Yesu yǎntémè, kè Kuyie mbè bonè ke bè dǎdǎri mesàà. <sup>34</sup> Òmòù í mmǎnnì dèmarè be mièke, bèè mǎke depaa nyoo sicéí kè bè ndè fiiti ke touní idíítí <sup>35</sup> ke duò nYesu tǎrè kè bè toti bá wè dè ò bèkúmè.

<sup>36</sup> Onitì mòù kè bè ò tu Sosefu Defii kó kuwuo kou, kè bè ò peité Sipiri kó kutempè mmièke, kè Yesu tǎrè ò yu ke dǎ: Tikǎnyauti yiè. Nè be kó tináàntì Bannabaasi. <sup>37</sup> Kòo fité o paku kètǎní idíítí ké ì duó nYesu tǎrè.

## 5

*Ananniyaasi nè o pokù Safidaa*

<sup>1</sup> Ananniyaasi nè o pokù Safidaa kè be múnkèe fité be paku, <sup>2</sup> kéyaate késǎnne, kòo nkǎrinè isǎnyi ke bo duó nYesu tǎrè kòo pokù yé. <sup>3</sup> Kè Pierii o beke ke dǎ: Ananniyaasi! Dè dǎmmè kàa yóu kè dibòd da ta kàa souté Muyaánsààmù, ke fité a paku ke yààte idíítí ke sǎnne? <sup>4</sup> A í kù fité dìi mǎnnì kè kù í tú a kǎkǎa? A kù fité dìi mǎnnì ke í nte idíítáà? Dè dǎmmè kàa yóu kè meyèmmè mǎmmè da ta? Dè í tú benitibè mbe a soutémè, a souté Kuyie nku.

<sup>5</sup> Kè Ananniyaasii kèè tii náàntì kédò kékú. Kè benitibèe dè kèè kè kufǎwáá mbè pǐ mmèdiè. <sup>6</sup> Kè bedapàmbèe íté kòò tùóté kékǎte kékũnnè.

7 Kè dè mmòke tɛwɛbiètè mɛfitímè mètàāti kòo pokùu taroo bá ò í yé dèè dòò. 8 Kè Pierii ò beke ke dò: Di fité di paku i ndíítí nyià? Kòò dò: Ɛɛ inyi.

9 Kè Pieri dò: Dè dòmme kè di dàke ke bo yááké Muyaánsààmù? Nte bèè kǔnné a dǎu ke bo dibòrì ke bo da túóté.

10 Kòò pǎnkee do Pieri ìkè kékú. Kè bedapàmbèe taroo ke ś nhò ku, kè bèe ò tùóté kékote kékǔnné kéréennè o dǎu. 11 Kè kufōwáá mpī Kirisi kàbe nè bèè kó dimàà tì kèè.

### *Yesu tǎrè dǎòmè tidietì péu*

12 Yesu kàbe do wǎ́mmu meyèmmè memáà, ke tiku Sodomǎo fiiku mièke, kè Yesu tǎrè dǎòri tidietì péu.

13 Bá betòbè í ndáátí ke bo bè wǎ́nnénè kè benìtibè mbè sǎntí. 14 Bèè tá ti Yiè nYesu benitidaabè nè benitipòbè kè bè nyéútí ke sǔũnko. 15 Ke benìtibè ntouní bemuǎmbe nè be mìètì nè be tǎi ke dǎũnko kuce nùu, kè Pieri bo mpǎnké kòo fènkù dátínné be mièke òmǎu. 16 Kè Sedisademmu kó sihekési kàbe ntouní bemuǎmbe nè yebàkè ta bè, bemǎu kè bèe miété.

### *Bè fǔũmmè Yesu tǎrè*

17 Ikuó nìutì diɛwè nè o kàbe Sadusĩɛbe kè bèe íté nè kemieke, 18 kǎpī nYesu tǎrè kékpetínné dikpetíntou. 19 Keyènkè mǎnni kè Kuyie ntǎnni kǎtení kékpeté dikpetíntou kó yecàkè ké bè dènnè, ké bè nàké ke dò: 20 Kǎtenè Kuyie ncǎètè kénnáa mbenìtibè mufòmму kó tináàntì.

21 Kè bèe yie nkékote dikǔnweñni sèi Kuyie ncǎètè, ke nnáa nKuyie nnáàntì.

Kè ikuó nìutì diɛwè nè o kàbe kè bèe yú bebeémbè nè Sifube kó bekótibè kǎtǎ nkè bè bo yúní Yesu tǎrè

dikpetíntou. <sup>22</sup> Kè tihããpòntìi kate ké bè mǎnté, kéwēténí ké bè nàké ke dò: <sup>23</sup> Ti sǎ ndikpetíntou kpetímu táu kè tihããpòntìi bàa, kè ti kpeté ke ta ti me nyí yà òmǎu.

<sup>24</sup> Kè dèe di tihããpòntìi tìi bàa Kuyie nciētè kóo kótìi nè ikuó niùtìi diewè kè bèe mǎnté de kó tináaṅtìi tu mù. <sup>25</sup> De mǎnnìi kòò mǎu katení ké bè nàké ke dò: Di me nkpetínné bèè nìtìbè bo Kuyie nciētè ke náa nKuyie nnáaṅtìi.

<sup>26</sup> Kè tihããpòntìi kóo kótìi nainè o tǎmbè kè bèe bè pīnní meyoǎmmè ke yé bè do démè benìtìbè yàa bo bè bùótímè yetárè kékuo. <sup>27</sup> Kè bèe bè kàtenè bebeémbè borè kè ikuó niùtìi diewèe be beke ke dò: <sup>28</sup> Ti di nàkému ke tú: Di bá nnáa nhonìtìi yie nkpeí. Dè dǎmmè kè di pité de kó tináaṅtìi Sedisademma omǎu mieke, ke dǎ dè ndò tǎi te kè bè ò kùo?

<sup>29</sup> Pìeri nè Yesu tǎrè teyè kè bèe bè tǎnné ke dò: Ti dò nkéyie Kuyie nkpeti nti kè dèe pēēté benìtìbè kpeti. <sup>30</sup> Kuyie nti yembè do tǎ nkù kuù te kè Yesu yǎnté wenwe, di baaké wè kudapǎatí kòò kùo. <sup>31</sup> Kuyie nwe ndéúkunnè kòò dǎò okpǎatì, Odetiwè, kè Isidayeeri bo ceete kè Kuyie mbè cǎé mbe yei. <sup>32</sup> Ti ti nyé kè Muyaánsààmù tì yé mummu Kuyie duó mmù bèè yie nku náaṅtìi.

<sup>33</sup> Bebeémbè tì kèè dii mǎnnìi kè be miekee peike, kè bè ndó kékuo Yesu tǎrè. <sup>34</sup> Kè Fadisiē mǎu dè bo kòò yètìrì tu Kamadiyēri kòò yé Kuyie nkuó mesàa nkè benìtìbè ò dé, kòò ité kéduó nkè bèe mu ndenne Yesu tǎrè. <sup>35</sup> Kòò béi nke dò: Isidayeeri, dǎnnè meyoǎmmè benìtìbè bi. <sup>36</sup> Dè í mǎnte onìtì mǎu ãnnémè kè bè ò tu Tedaasi kòò yèmmè ndo nhò tú òmǎu, kè benìtìbè sikousinàa (400) nhò tǎ. Kè bèe

ò kùò kè bèe cíété kè dè dèè. <sup>37</sup> Dε kó difǎnkúò kè Sidaasi Kadidee kouu ànné, kè kunitisũkùu ò tũnne kòo múnkεε kú kè bèe cíété. <sup>38</sup> N di náámmu di ténke bá ndake benitìbè biε nkpeti, kè be tǎmmú bèe pí mmù tú benitìbè kǎmmu mmu mù yóó deèmu. <sup>39</sup> Kè mù me ntú Kuyie nkǎmmu mmu di báá na ké mù paa. Dǎnnè meγǎmmè kè di báá dokénè Kuyie.

<sup>40</sup> Kè bèe yie nho kpεti ke yúní Yesu tǎrè kéduó nkè bèe yè puotí yedá kè bèe dà yè ténke bá nnáá nYesu kpéí kédeè ké yè fĩnko. <sup>41</sup> Kè Yesu tǎrèε íté bebeémbè borè nè kuyènnaatí, ke yé Kuyie nsǎmmè bèe mànnè bèe bèe fěũ nYesu kó diyètìrì kpéí. <sup>42</sup> Kè bèe nsǎké yewe γεμου Kuyie ncĩètè nè sicéĩ mieke ke náá nTináansààtì Yesu Kirisi Oδεεtíwè kpεti.

## 6

### *Yesu kǎbe tǎáté bèe bèyiekè*

<sup>1</sup> Dε mǎnnì kè Yesu kǎbeε sũũ nkè Sifube bèe náá nkèrékì kè bèe nkpannè Sifube bèe náá nhebedee ke tú: Di í toti ti kó bekúpobè mudii mesàà. <sup>2</sup> Kè Yesu tǎrè tepíítè nè yèdéè tíí nYesu kǎbe tĩnnì, ké bèe nǎké ke dà: Dè í wenni ti bo yóumè Kuyie nnáànì kéndakenè mudii kó mutotimù. <sup>3</sup> Tǎáténè di mieke benitìbè bèyiekè, bèe borime wenni, kè Muyaánsààmù bèe piéké, kè bèe màke mecii, kè tí bèe duó nde kó mutǎmmú. <sup>4</sup> Dε mǎnnì kè ti pété mefiè nke mbáá nKuyie nke nnáá ku náànì.

<sup>5</sup> Kè Yesu kǎbe tĩnnì yie nde kó tináànì kètǎáté Etienni wèè tá Kuyie mmesàà kè Muyaánsààmù ò piéké nè Fidipu nè Podokǎo nè Nikannǎo nè Timǎo nè Padimēnaa nè Nikodaa Āntiyōsi eì kou wèè do tũ nSifube kó kuwedǎunce, <sup>6</sup> ké bèe kàtenè Yesu tǎrè

borè, kè yèe nõó nye nõu be ìnkè kébántè Kuyie mbe kpéí.

<sup>7</sup> Kè Kuyie nnáàntì dake mpitírí, kè Yesu kabe nsũũnko Sedisademmu mieke, kè ikuó niùbè péuu yie nkéntá Yesu.

### *Bè pĩrmè Etienni*

<sup>8</sup> Kè Kuyie nni mbonè Etienni kòò duó mmuwèrimú kòò ndaari tidietì nè mabenkùmè càmmè benitibè cuokè. <sup>9</sup> Kè sifube bèè do kàri kutíintouku bè tú kù tidaati bè fĩ nti kaku nè Sifube tabè, Sidenni eì kabe, Adekisántiri eì kabe, Sidisii nè Asii ekè kabe kè bèe yete Etienni kpèti ké nhò nènè.

<sup>10</sup> Bè me nyí nhò na ke yé ò do náánnèmè mecii Muyaánsàdmù ò duó mmè. <sup>11</sup> Kè bèe yóu keyietì benitibè kè bè dò: Ti kèemu ò sáámmè Møyiisi nè Kuyie. <sup>12</sup> Kè bèe íi mbenitibè mieke, diheì kó bekótibè nè ikuó wããbè, kè bèe pĩ nhEtienni kòò kàtenè bebeëndiebè borè, <sup>13</sup> kènnèinè benitibè kè bèe souté ke dò: Onitì yie nsáá nKuyie ncĩètè nte ke sáánnè Møyiisi kó ikuó. <sup>14</sup> Ti kèemu kòò tu Yesu Nansareti kou bo pante Kuyie ncĩètè kéceete Møyiisi dajú nyì kuó.

<sup>15</sup> Kè dibeéntĩnni dierì nwúó nhEtienni kòò ìikè cèete ke dò Kuyie ntõnni kake.

## 7

### *Etienni naké ti*

<sup>1</sup> Kè Ikuó niùti diewèe beke Etienni ke dò: Bè náá mómumuõ nwaà? <sup>2</sup> Kè Etiennii béi nke dò: N tebií nè n cicèbè kènténè kékeè, Kuyie nnè ku kó tikpeti kuù do benke kumáà ti yààri Abarahammu ò kpaá bo diì mǎnni Mesopotamii ke mu nyí kò Anaa, <sup>3</sup> kòò



nàké ke dò: Yóu a cǐtètè kòbe nè a èi kékote dihei n yóó da benke di. <sup>4</sup> Memme kè Abarahamuu íté Kandee kékò Anaa, kòo cicee kú. Kè Kuyie nhò sòǎnnènní di mè mbo dìi èi miéke yíe. <sup>5</sup> Kuyie nyí nhò duó nketenkè deborè bá sámpó, ke né ò nàké ke dò kù bo ò duó nde kó dihei kòo yaábí di tieke ke sá nhò nyí màke debire. <sup>6</sup> Kè Kuyie nhò nàké ke dò: A yaábí bo kote betòbè cie kénáá ntidaatì kè bèe ì fěũ nyebie sikòusinàà (400) miéke. <sup>7</sup> Kè n fěũ nde kó benitibè kè ì íté ke pǐ n tǎmmú die ndi nhèi miéke. <sup>8</sup> Kè Kuyie ntaunnè kumáà Abarahamuu ke dò bè ncámmù. Memme kè Abarahamuu peité Isaki kóò cǎnté diyie nínni yìe, kè bèe me nsòoté. Kè Isakii peité Sakòbu kóò cǎnté kè Sakòbuu cǎmmú ti yààribè tepítè nè bèdébè.

<sup>9</sup> Kè ti yààribè miéke mpéi be tèbite Sosefu, kè bèe ò fité kòò bo naá nkudaakù Esibiti miéke. <sup>10</sup> Kè Kuyie me nní nhò bonè, kòò deerí kóò duó mmeciì nkòo kpààtì ò pénsìrì, kóò duó nho cǐtètè temòu kòò mbaké. <sup>11</sup> Kè dikònnì dierì tanní Esibiti omòu nè Kannahāā kè dè nyòu, bá ti yembè í mpètè bè bo di mù. <sup>12</sup> Kè Sakòbuu keè tidiitì bomè Esibiti kètò nti yààribè meketimè. <sup>13</sup> Kè bèe wète medérímè kè Sosefuu bè benke omáà, kòo kpààtì banté ò kòbe tú bè. <sup>14</sup> Kè Sosefuu tǎ nkè bè bo yúni o cice Sakòbu nè o cǐtètè kòbe bemòu sipísìyiekè nè bènùmmù. <sup>15</sup> Memme kè bèe kò nhEsibiti Sakòbu de nku, kè ti yembè múnke de nku. <sup>16</sup> Kè bèe bè tǎ kékūnné Sisemmu Abarahamuu do donté kùù fǒti nè idíítì Emòò bí borè.

<sup>17</sup> Kè dèe tuòke Kuyie ndo nàké ti Abarahamuu ti bo dòòmè, kè ti kó kubotí sũũ mmediè Esibiti miéke. <sup>18</sup> Kòo kpààtì pànwè mòu buoté wèè í yé

Sosefu, <sup>19</sup> kényòù mediè nke sènninne ti yembè, ké n duò nkè bè mbuònkò be bí kè ì k̄. <sup>20</sup> De m̀nni ndi bè peitè mè M̀yiisi kòò nwenni, kè Kuyie nni nhò d́, kè bè nhò ỳari o cice c̄ètè mièke, kòò mm̀ke bet̀̀bè bèt̀̀ti <sup>21</sup> kè bèe ò b̀ntóo, kè Esibiti kóo kp̀̀ti kóo sap̀̀ nhò t̀óté ké nhò ỳari ke d̀o nho bire m̀mm̀nde. <sup>22</sup> Kè M̀yiisi beb́i Esibiti kó meciì mm̀m̀ou kènnò mmut̀mm̀ú ke ýe tiǹ̀àti.

<sup>23</sup> Ò t̀̀ke diì m̀nni yebie nsip̀̀s̀ǹ̀à kèt̀̀tè kék̀̀te ke bo ỳa o k̀be Isidayeeriè, <sup>24</sup> kèns̀ Esibiti kou puoti Isidayeeriè kou, kòo k̀nné o bot́ kou, kèpoté Esibiti kou kék̀u. <sup>25</sup> Kòo yèmmè ñd̀o nho k̀be bo banté Kuyie nyóó duómmè kè weè bè deeté. Bè me nyí mbanté. <sup>26</sup> Kè dèe wenté kòo tó ns̀ Isidayeeriè máa kp̀̀, kòo mbè p̀̀ti ke d̀: N k̀be dè ỳme kè di kp̀̀ d̀ndi kubot́ k̀m̀à k̀be? <sup>27</sup> Wèe do d́ k̀na ot̀̀ kòo baao ke d̀: We nda p̀ ntikp̀̀ti k̀a bo nti bek̀nè? <sup>28</sup> A d́ ké n kuò a wee k̀m̀è mmè Esibiti kou? <sup>29</sup> Kè M̀yiisi t̀ kèe kék̀kè kék̀te Mandiỳ kó ketenkè ké nke mbo kèmm̀te ibí ìd̀i.

<sup>30</sup> Yebie sip̀̀s̀ǹ̀à kó dif̀nk̀úò kè Kuyie nt̀nni k̀tení o borè Sinaii kó dit̀ri také, dikp̀̀a cuokè dif̀p̀èu mari mièke kè di c̀ú. <sup>31</sup> Kè M̀yiisi dè ỳa kè dèe ò di kòò nt̀ntoo ke bo d̀ke wènté, kèkè ti Yiè nKuyie ntammè kè mè tu: <sup>32</sup> M̀ tu Kuyie nha yembè Abarahamu, Isaki nè Sak̀bu bè do t̀ nk̀, kè M̀yiisi k̀nti ñhau ò í nd̀t́ kèwènté. <sup>33</sup> Kè Ti Yiè nKuyie nhò ǹké ke d̀: Deite a neùti a cómm̀ kèe tenkè t̀ Kuyie nk̀ke nke. <sup>34</sup> N ỳa n kó ibí f̀̀r̀mè mmè Esibiti èi mièke, ke kèe i dab̀ò nke c̀tèni ke bo ì deeté ke yóo da t̀ nhEsibiti.

<sup>35</sup> M̀yiisi Isidayeeriè do yete wè ke d̀: We nda

pĩ ntikpàtì kàa ti bekùnè, Kuyie nwè̄te ke we ntõnní kòo naá mbe kóo kpààtì, be deetíwè nè Kuyie ntõnnì ò do yà dì difāpèù miēke di kó meteèmmè. <sup>36</sup> Weè bè dènnè tidaatì miēke, ke dòò tidietì Esibiti miēke nè dàméèrì wūṣwè miēke nè dikpàà miēke yebie nsipísìnàà. <sup>37</sup> Weè do bè nàké ke dò: Kuyie mbo di duõnní ku pãñnààntì nààntò m̀ò, di botí kou, kòo nni ndònnè. <sup>38</sup> Weè do bonè Isidayeeribe ti yembè dikpàà cuokè bè do tíkù dè Sinaii tãri, kè Kuyie ntõnnì ò nàánnè, Kuyie nwe nduó mmufõmmu kó tinààntì, kòò tì nti t̀ò.

<sup>39</sup> Kè ti yembèe yete o kpeti kòò bàào kéndó kéwè̄te Esibiti. <sup>40</sup> Ke nàké Anṣ ke dò: Ti í yé t̀ì t̀òkèní M̀oyiisi wèè ti dènnení Esibiti. Tí d̀ò Kuyie nkùù nti d̀ònnè. <sup>41</sup> Kè bèe d̀ò m̀esṣ nkè dè ndò nkunaabiiku, kè bèe kù fié iwūṣ, kényãnkù nè bè d̀ò dè be mómmṣmbe de kpéí. <sup>42</sup> M̀em̀me kè Kuyie mbè yóu kè bè mbáá ndiyiè nè otãnkù nè siwãã, kéndònnè tì ẁarimè Kuyie mpãñnààntì nààntò pátiri miēke ke t̀ú:

Isidayeeribe,

di do n feumu iwūṣ yebie nsipísìnàà

di do d̀ò yè dikpàà miēkaà?

<sup>43</sup> Di do d̀ò dibṣò M̀òḍoki tenkaanitè nte

nè Defãã kó tewàtè kè nde báá.

Dèe te kè n yóó di denne

ke di pèẽ m̀Babidõnni.

<sup>44</sup> Ti yembè do m̀ake Kuyie nkó ditou ndi dikpàà cuokè, M̀oyiisi do d̀ò d̀ì kè di ndònnè Kuyie nyè nwèe d̀ì d̀ò kè d̀ì ndòmmè kù do d̀ì nhò benke kè d̀ì ndòmmè. <sup>45</sup> Kè bè ndi t̀outi kè Sosuwee yàà bè tanné dihei Kuyie ndo bèti d̀ì miēke bèè í kù t̀ũ. Kè d̀ì mbo

kétuakenè Dafiti kó dimònni. <sup>46</sup> Kòò d̀̀: Ò bo maá Kuyie nSakəbu do tũ nkù teciētè ke yé kù ò d̀̀m̀̀ m̀̀sàà. <sup>47</sup> Nè memme kòo bire Sodomə weè né kù maá teciētè.

<sup>48</sup> Kuyie nkùù bo keĩnkè kù í ã benitibè maá s̀̀ c̀̀ĩ miēke, Kuyie mpããnáànti náàntò béimmu ke ỳ̀: <sup>49</sup> Kuyie ntu:

Keĩnkè tu n kpààtikàri,

kè ketenkè tu n nacèdaánni.

Ɔndi b̀̀r̀̀ ndi n d̀̀ nkéom̀̀p̀̀m̀̀?

<sup>50</sup> D̀̀ í tú m̀̀i d̀̀ d̀̀ d̀̀ deməuà?

<sup>51</sup> Kè Etiennii s̀̀oté kébéi nke d̀̀: Di to yeè kpeñni di yembè kpeye do d̀̀mm̀̀, di í d̀̀ kékéè Kuyie nkpeti, ke yetíri Muyaánsààm̀̀ yē mm̀̀ s̀̀áà.

<sup>52</sup> Di yembè do f̀̀ũmmu Kuyie mpããnáànti náànbè beməu, kékuə bèè nàá nhowenniwe kəriním̀̀, kòò k̀̀tení, kè di ò fité kòò k̀̀. <sup>53</sup> Kuyie nt̀̀r̀̀ di duómmu Kuyie nkó ikuó bá di í yie nke ì tũnne.

### *Bè bùótím̀̀ Etienni yetárè ke k̀̀*

<sup>54</sup> Kè bebeémbèe t̀̀ k̀̀ k̀̀ be miēke peike Etienni kè bèe maá nyeb̀̀è nhEtienni kpéi. <sup>55</sup> Kè Muyaánsààm̀̀ mpíéké Etienni kòò bùó keĩnkè, k̀̀yà Kuyie nkó tikpeti kè Yesu cómm̀̀ Kuyie mbak̀̀ yóu. <sup>56</sup> Kòò béi nke d̀̀: Keĩnkè kpetému kè n ẁ̀ó nhOnitibire kè d̀̀ cómm̀̀ Kuyie mbak̀̀ yóu.

<sup>57</sup> Kè bèe pi be to kéwekii mediè, kébunnó beməu o bíékè. <sup>58</sup> Kòò d̀̀nne dihèi m̀̀nku kòò bùótí yetárè kébanne be yààti odapàà mm̀̀ kòò yè̀̀r̀̀ tu Səri.

<sup>59</sup> Kè bè mbuəti Etienni yetárè, kòò bántè Kuyie nke d̀̀: N Yìè nYesu cəuté n wēnni.

60 Kédeè kédo kénínkú kérépĩéké ke dò: N Yiè mbáá bè yietí be yei!

Ò búi mmemme kékú.

## 8

1 Sɔ̄ori do wɛ́n̄n̄emu bèè kòù Etienni.

### *Bè f̄ẽũmmè Kirisi kɔbe*

De kó diyie kè bèe f̄ẽũ nKirisi kɔbe Sedisad̄emmu mīeke. Kè bèe cítéte b̄em̄ou kékɔte Sudee nè Sammarii kó ketenkè kè Yesu tōrè yeè m̄áà ñkpaá.

2 Bèè dé Kuyie nkè bèe kũnné Etienni kékɔmmú o kũũ m̄mediè.

3 Kè Sɔ̄ori nkɔ̀rì Kirisi kɔbe c̄éĩ ke p̄ĩ m̄benitidaabè nè benitipòbè ke kpeti.

### *Fidipu nàkémè Tináānsààti Sammarii*

4 Bèè cítéte kè bè nkɔ̀rì yehekè yem̄ou ke náante Tináānsààti. 5 Kè Fidipuu kɔte Sammarii kó diheì marì ké bè nàké Kirisi kp̄éí. 6 Kè benitibè b̄em̄ouu yie, kénkém̄mú o náānti, ke wúó nhò d̄ò̀rimè tidietì.

7 Kè yebòkè kuò nkè yiè benitibè mīeke, kè tihò̀tì péu nè yēc̄iè nkè dè mīerí. 8 Kè kuyen̄naatí dīekù m̄bo de kó diheì mīeke.

9 Ke s̄́ n̄honitì m̄òu dè bo kòo yètìrì tu Sim̄o, kòo ní nd̄ɔ̄ori tidietì kè d̄e di Sammarii kɔbe, kòo yèmmè ñdò nhò tú òm̄òu. 10 Kè benitibè nhò tũ, nyibí nè bekótibè ke tú onitì yie m̄m̄òke Kuyie nkó muw̄erímú diem̄u.

11 Bè do ò tũ nke yé ò d̄ò̀rimè tidietì s̄áà. 12 Bè yie ndiì m̄ònni kén̄tá Fidipu bè n̄á ntii náānsààti, Kuyie nkpāàtiyuu kpeti, nè Yesu kó diyètìrì kè bèe bè ãnné bàtém̄mú benitidaabè nè benitipòbè.

13 Kè Sim̄o mún̄ke yie nkén̄tá Yesu kè bèe ò ãnné



27 Kè Fidipuu íté kékote káyà Etiopii èi kóo niptokpààti Kāndaasi kpààticīētè kóo kóti. Bè do ò f̄ntemu kòo mbaà tikpàti. Dè do s̄ nhò boní Sedisademu nwe ke k̄nti o cie, 28 ke kari o naàsāntè miēke ke kaà nKuyie mpāānāaṅtì nāaṅtò Esaii kó dipátiri. 29 Kè Muyaánsààmùu náké Fidipuu ke dò: Kétóo kéninte de kó tenaasāntè.

30 Kè Fidipuu coké kětóónkoo, kékeè ò kàammè Kuyie mpāānāaṅtì nāaṅtò kó dipátiri, kòo ò beke ke dò: A banté a kaà ntàà? 31 Kòo ténne Fidipuu ke dò: M bo yīme kēbanté kòo m̄u ì n náké tì tu mù? Kéduó nkè Fidipuu de koo o naàsāntè miēke kékari kóo p̄énnè. 32 Ó do kaà ntì nāaṅtì tu:

Ò do dò n̄epièfè bè kòrinè f̄nfè mukòù,  
dipebii bè k̄ī d̄i c̄itì kè d̄i c̄īkè,  
ò í ààte o nù.

33 Ke k̄k̄unne omáà kè bè ò s̄enk̄erì,  
kòo d̄ò bè do í dò nkóo d̄ò d̄è,  
òm̄u báá na kénáké o wuṅ nna ndòmmè.  
Ke yé bè ò k̄um̄emu ketenkè ìnkè.

34 Kè de kóo āp̄ònkótìi beke Fidipuu ke dò: N da báammu n náké, Kuyie mpāānāaṅtì nāaṅtò nāa n̄homáà kp̄éināà kòo m̄u kp̄éi?

35 De m̄onni kè Fidipuu ò t̄unte de kó tināaṅtì, kòo náké Tināaṅsààtì, Yesu kp̄eti. 36 Kè bè nk̄erì k̄etuoke meniē mmamè, kè weè n̄tì d̄ò: Nte meniē, bá nd̄itì a bo n̄h̄ann̄emè bàt̄em̄m̄u? [ 37 Kè Fidipuu d̄ò: Kàa tá n̄è a ȳemmè mem̄u d̄è í yóù. Kòo d̄ò: N támu ke dò n̄Yesu Kirisi tu Kuyie m̄Bir̄e.]

38 Kòo cónné tenaasāntè kè bèe ta meniē mmieke bedé, kè Fidipuu ò ānné bàt̄em̄m̄u. 39 Bè ȳenni d̄i m̄onni meniē mmieke, kè Muyaánsààmùu túóté

Fidipu, kè weè nìtì ò mǎh̄t̄óo, kén̄sǎkè o ce nè kuyènaatí. <sup>40</sup> Kè Fidipu nyóó daate ke bo Asoo, késǎtè kén̄n̄áantoo Tináaṅsàatì yehékè yemou ke yàa tuǎkenè Sesadee.

## 9

*Sǎori cèètemè*  
(Yesu Tōrè 22:6-16, 26:12-18)

<sup>1</sup> De kó yemǎrè kè Sǎori baa kraá fěũnko Yesu kǎbe ke bè kù, kékote ikuó niùtì diewè borè, <sup>2</sup> kòò beke yepáte ke bo kote Damaasi kó titíintouti, kǎp̄immú Yesu kǎbe benitidaabè nè benitipòbè kékòú kékònnè Sedisademmu.

<sup>3</sup> Men̄me kòò nkérí kéhautóo Damaasi ké nyóó daate kè kuwenniku makù cùténí o ìnkè ke p̄inti. <sup>4</sup> Kòò do ketenkè, kékèè metammè mamè kè mè tu: Sǎori, Sǎori, dè ȳime kàa nfěũnko? <sup>5</sup> Kè Sǎorii beke ke d̄: F̄ó nwe nni nwe kè m̄e ò t̄én̄é ke d̄: Mí nYesu nwe a fěũnkomè. <sup>6</sup> A né íté kéta dihei kè bè da náké a d̄ò nkéd̄òmè.

<sup>7</sup> Bèè ò neínè kè bèe keè metammè bè me nyí nyà wèè nàá, kè d̄e bè di kè bè ndò nyúóó. <sup>8</sup> Kè Sǎorii íténí k̄ewénté ò í nna k̄yà d̄emarè, kè bèe ò d̄ete kékotenè Damaasi. <sup>9</sup> Kòò mbo, ke d̄ò yewe yètãati bá ò í wúó, nhò í yo, nhò me nyí ȳ.

<sup>10</sup> Ke s̄ nYesu kou m̄ou d̄e bo kòò yètìrì tu Ananniyaasi, kè Kuyie nhò yu ke d̄: Ananniyaasi! Kòò d̄: N Yiè nte mí! <sup>11</sup> Kè kùu ò nàké ke d̄: Íté kékote kuce bè tu kù kuce kùu sié, Sudaasi c̄t̄è, kékèbe bè tú wè Sǎori Taasi kou, kòò m b̄áá. <sup>12</sup> Kè nh ò benke òm̄ou kòò yètìrì tu Ananniyaasi, kòò k̄too kòò n̄ó sinou ke b̄antè Kuyie nkòò bo w̄ete k̄ewénté.



13 Kè Ananniyaasii béi nke dò: N Yiè! Benìtibè pèu n nàkèmu de kóo nìtì dòò mèè yei nha kòbe Sedisademma mièke. 14 Kè ikuó niùbè kó bekótìbè ò duó ndinùù kòò bo pīmmú bèè tu a kòbe kébou.

15 Kè ti Yiè nhò nàké ke dò: Kòte kè mī ò tāāté kòò bo nàké n kpéi nyebotè nè bekpàatìbè nè Isidayeeriibe.

16 N yóò ò benkemu ò dò nkéféüté mèè botí n kpéi.

17 Kè Ananniyaasii kòte kénóó sinou Sòari ònkè ke dò: N tebite Sòari! Ti Yiè nwèè da benke omáá kuce weè n tōnní kàa bo wēte kéwénté kè Muyaánsààmù da píe.

18 De mōnni kè dèmarèe yenni o nuò ke donnè yeyĩnyíéékè kèdo, kòò wēte kéwénté, kè bèè ò ànné bàtèmmù. 19 Kòò di, kéwēte kèpété muwērímu.

### *Sòari nàkémè Yesu kpéi Damaasi*

Kòò nkpaá Damaasi ke dò yewe sàm̀pó ke bonè Yesu kòbe. 20 Ke pàнке nnáá titíintouti mièke Yesu túmè Kuyie mBire. 21 Kè dèe di bèè kó dimàà ti kèè kè bè ntú: Dè í do nwèè do fěũnko wènwè Yesu kòbe Sedisademmaa? Ò í kàtení ke bo bè pīnmúmu kébou kèduó nyikuó niùbàà?

22 Kè Sòari dake òkpénkú Kuyie nnáaantì mièke, ke náá nSifube bèè bo Damaasi mièke Yesu túmè Kirisi.

23 Kè dèe yí kémante sàm̀pó kè Sifubee dake ke bo kuò Sòari, 24 kèmbaa yebòrè keyènkè nè kuyie nkè dè bo yie nkè bèè ò kùò. 25 Kè Yesu kòbee ò túóté nè dimámmùyáà keyènkè makè késée nkuduotí.

### *Sòari wènnèmmè Yesu tōrè*

26 Kè Sòarii tuòke Sedisademma kéndó kéwènnèné Yesu kòbe, kè bè nhò dé, bè í ntá ke dò nhò mènke còuté Yesu. 27 Kè Bannabaasii ò niitè Yesu tōrè borè, ké bè nàké ò yà mèè botí ti Yiè nnè ti Yiè nhò nàké

tì, nè ò nàké mèè botí ti Yiè nkprí Damaasi mieke nè dikǎmbùò. <sup>28</sup> Kè bèè ò cǎuté, kè bè nwē nke centì Sedisademma ke náá nYesu kprí nè dikǎmbùò. <sup>29</sup> Kòò múнке nnáá Sifube bèè náá kereki, kè bè nǎi kè bè nwanti ke bo ò kùò. <sup>30</sup> Kòò kǎbèè tì kèè, kòò kǎtènè Sesadee kòò bo kò nTaasi.

<sup>31</sup> Dè kó yemǎrè mieke Kirisi kǎbe bèè bo Sudee nè Kadidee nè Sammarii dè kó itempē mmieke kè bèè omǎpè, kénkpénkú Kuyie nnáàntì mieke ke sũũnko kè Muyaánsààmù bè bonè.

### *Pieri miékùnnemè Endee*

<sup>32</sup> Kè Pieri ñcentì tipíttì timǎu ke síète Yesu kǎbe, kékǎte Didaa èi kǎbe borè. <sup>33</sup> Kè nsǎ nhonitì mǎù bè tú wè Endee náá kuhùkù, yebie nyèni ke dǎu. <sup>34</sup> Kè Pierii ò nàké ke dǎ: Endee Yesu Kirisi da miékùnnemu! Íté kétúóté a dǎù!

Dende bàmbà nkòò íté. <sup>35</sup> Kè Didaa èi kǎbe bemǎu nè Sanǎ èi kó kutempē nkǎbe kè bèè ò yà kényie nYesu.

### *Pieri fòukùnnemè Dǎrikaasi*

<sup>36</sup> Onitipòkù mǎù weè do bo Sopee kòò yètìrì tu: Tabitaa, nè kereki kó tináàntì Dǎrikaasi, kòò dǎdǎri mesàà ke teénnè becǎribè, <sup>37</sup> kémuǎke kékú kè bèè ò wùò kédúú nkudànkù kudieku. <sup>38</sup> Kè Yesu kǎbèè keè Pieri bomè Didaa ke tókénè Sopee, kètǎ mbenitibè bèdébè, kè bè bo ò bántè kòò kǎténì mecǎã. <sup>39</sup> Kè Pieri pǎnkee íté kè bè nǎinè kè bèè tuǎke kédèke kudànkù kudieku, kè bekúpobè kàri ke kuò, nkòò benke Dǎrikaasi do kpraá ke fòu kè bè dùòke yèè yaàbòrè. <sup>40</sup> Kè Pierii denne benitibè bemǎu kénínkú kebántè nKuyie kǎwǎète ocí bíékè ke dǎ: Tabitaa, íté!

Kòo wéntení kòò yà, ke íté, kékari. <sup>41</sup> Kè Pierii pĩ nho nùtè kòò teennè kòo íté kécómmú, kòo yu Yesu kòbe nè bekúpobè ké wè mbè benke kòo fòute. <sup>42</sup> Kè Sopee kòbe bemouu tì kèè kè kusũkùu yie nYesu. <sup>43</sup> Kè Pieri mbo Sopee kémante. Ò do bo okõnnuurìwè mòu cĩètè nte kè bè ò tú Simò.

## 10

### *Kòrinèi yumè Pieri*

<sup>1</sup> Onitì mòu weè do bo Sesadee kòo yètìrì tu Kòrinèi, kòo tu ohããpònkòtì, ke ni Odommu kó tihããpòntì tekòutè (100), <sup>2</sup> ke dó Kuyie nnè o cĩètè temou, ke kù dé, ke kù bàá nsãã ke pãã nyepārè Sifube kó becĩribè. <sup>3</sup> Diyie mari kuyuoqu tewebietè mètããti m̀nni kè Kuyie ntõnni taroo o cĩètè kòo di yà weti weti, kè dii ò yu ke dò: Kòrinèi.

<sup>4</sup> Kòo di wènté kè kufõwaá nhò auté kòò dò: N Yie ndè dõmmè? Kè dii ò nàké ke dò: Kuyie ncoutému a báámmu, ke pénsirì a pārè a pãã nyè becĩribè, ke dààtenì a kpéi. <sup>5</sup> Tõ mbenitibè Sopee kè bèe yúni Simò bè tu wè Pieri. <sup>6</sup> Ò bo Simò okõnnuurìwè cĩètè nte dàméèrì také.

<sup>7</sup> Kuyie ntõnni ò nàké kédeè kéíté, kòo yú o tõmbè bèdébè nè kuhããpònkù ò tá kù, kè kù dó Kuyie, <sup>8</sup> ké bè nàké dè dòò mèè botí kédeè ké bè tõ nSopee.

### *Kuyie mbenkemè Pieri dèmarè*

<sup>9</sup> Kè dèe wenté kè bè nkéri ke tóõnnènko Sopee, kè Pieri dèke kudànkù ke bo dõu nKuyie kè diyie còmú yeyo. <sup>10</sup> Kè dikõnni ò pĩ nkè bè nhò bèrì mudì, kè Kuyie nhò benke dèmarè. <sup>11</sup> Kòo yà tiwetì kpetémè kè dèmarè cutinì keĩnkè ke dõnnè kuyààkù,

ke píítí de píítì tìnàà ke tóontenì ketenkè. <sup>12</sup> Kè iwũõ imou botí bo de miεke: Itààke ìnàà kpeyi nè iwààke nè tinòtì tibotí tibotí. <sup>13</sup> Kòo keè metammè mamè kè mè tu: Pieri íté kékuω kécááké. <sup>14</sup> Kè Pierii yete ke dò: Áà n Yiè! N yí di diyìè mari ikuó yete dè nè dèè í wenni. <sup>15</sup> Kè metammèe yíé ke dò: Bá nwúó nKuyie nyí dèè wenni ke tú dè sī.

<sup>16</sup> Kè dè mme nhõ ke dò kuce mètããti kéwēto keĩnkè.

<sup>17</sup> Kè Pieri ntoti o yèmmè ke bo yà Kuyie ndó kòò nàké tì ke dè nhò benke, kè Kòrinei tōnní bè tùòkení ke cómmú dibòri, <sup>18</sup> kébeke ke dò: Diε nde Simōo bè tú wè Pieri ò bomàà?

<sup>19</sup> Kè Pieri baa nkpaá toti o yèmmè kè Muyaánsààmùu ò nàké ke dò: Benitìbè betããti bie nkòtení a borè nde. <sup>20</sup> Cútóo ké bè neinè, ke bá nyĩèkù, mìl bè tōnní.

<sup>21</sup> Kè Pierii cútóo ké bè nàké ke dò: Míi tú onitì di waà nwè, di yē mba? <sup>22</sup> Kè bè dò: Ohããpònkòtì Kòrinei wèè dòòri Kuyie ndó dè, ke kù dé, kè Sifube bemou ò dó, Kuyie ntōnni we nnàké kòò ti tōnní ke tú a katoò kòò nàké a mōke tì.

<sup>23</sup> Kè Pierii bè coute, kè bèe yíé.

Kè dèe wenté kè bèe nei, kè Yesu kabe bèè bo Sopee kè be kó bèmabèe ò cíe. <sup>24</sup> Di wentíri kè bè ntuòkòo Sesadee ke ś nKòrinei yu o cĩètè kabe bemou nè o néposààbè kè bè ò bàa. <sup>25</sup> Kè Pieri ñtatoo kè Kòrineii íté kòò co kénínkóo o ìikè. <sup>26</sup> Kè Pierii ò ìinní ke dò: N tú a nititòu nwe.

<sup>27</sup> Kè bè nnáante kétaroo kè benitìbè tìkú péu. <sup>28</sup> Kè Pierii bè nàké ke dò: Di yému ke dò nSifube ci bè bo tamè wèè í tú Sifu o cĩètè, mí nKuyie nné n nàkému

ke tú m bá nwúó nhòmòu osīnwè. <sup>29</sup> Dè te kè di n yu kè n yie nke kòtení, n nákéne di n yu mùu kpéí.

<sup>30</sup> Kè Kòrinèi dò: Dè màke yíe nyewe yènàà n sòò báámmè Kuyie, kè tewebiètè bo mètàāti, kè nní nyóó daate kényà onitì mòu kòò còmúmú n yìikè ke ā tiyààti kè tì mìètì, <sup>31</sup> ke n náké ke dò: Kòrinèi, Kuyie ncòutému a báámmu, kù í yè nha pā̀rè, a pā̀a nyè beçiribè. <sup>32</sup> Tō mbenitibè Sopee kè bēe yúní Simòò bè tú wè Pieri, ò bo okōnnuurìwè mòu cētè kè bè ò tu Simòò, kòò bo dàméèrì také. <sup>33</sup> Mèmmè kè m pā̀nkee tō mbenitibè kè bè bo da yúní, kàa yie nke kòtení. Tì tíkú di e nKuyie nyìkè ke bo keè Kuyie nda duó ntinti kàa bo ti náké.

*Pieri nákémmè Kuyie nnáàntì Kòrinèi cētè*

<sup>34</sup> Kè Pierii béi nke dò: M bantému di mmònni ke dò nKuyie nyí baàti òmòu. <sup>35</sup> Bá kùù botí mièke wèè kù dé ke dòrri kù dómè kù we ndó. <sup>36</sup> Kuù tu benitibè bemòu Yìè, ke duó nkè bè náké Isidayeeribe Tináansààti tì bo taunnè benitibè Kuyie nnè Yesu Kirisi kpéí. <sup>37</sup> Di yému tì dòò Sudee omòu nè Kadidee Isā̀ ānné dìi mònni benitibè bàtèmmù kédeè. <sup>38</sup> Di yému Kuyie ntāātémè Yesu Nansareti kou, kòò duó Muyaánsààmù nè muwērímú kòò ncentì tipùtì timòu ke mièkùnko dibòò fēũnko bè, ke yé Kuyie nhò bonèmè. <sup>39</sup> Kè ti yà ò dòò dè demòu Sifube kó ketenkè Sedisademmu nè yehèkè yemòu. Kè bè ò baaké kudapā̀atí ke kùò. <sup>40</sup> Kè Kuyie nhò fòukùnne diyìè tā̀annì yìè ke duó nkòò ti benke omáà. <sup>41</sup> Tínti kù tā̀até bè nè dimònni kè ti bo náké o kpéí, kè ti ò wēnnénè ke di ke yà. <sup>42</sup> Kòò yè nti nnáà mbenitibè, weè túmè Kuyie ntā̀até wè kòò bo bekénè befòubè nè beçiribè. <sup>43</sup> Kuyie mpā̀ānā̀antì náam̀bè

bemou nàké weè kpéi nke tú wèè ò tá kùu ò cǐé nho yei nnè o kó diyètìrì kpéi.

*Muyaánsààmù cùténímè bèè í tú Sifube be ìnkè*

<sup>44</sup> Pìeri kpaá ke náá memme kè Muyaánsààmù cùténí ò náánnè bè ìnkè. <sup>45</sup> Kè dèe di Sifube bèè tu Yesu kòbe ke neínè Pìeri, Muyaánsààmù Kuyie nduè mmù cùténímè bèè í tú Sifube be ìnkè. <sup>46</sup> Ke yé bè do yomè kè bè náá ntínáàncàntì ke sántí Kuyie nkù dèumè. <sup>47</sup> Kè Pìeri dò: Ti bo na kéyete ti bo bè ànnémè bàtémù meniè nkou, bembè Muyaánsààmù cùténí bèè ìnkè mù cùténí mèè botí ti ìnkàà?

<sup>48</sup> Memme kè bèè bè ànné bàtémù nè Yesu Kirisi kó diyètìrì, kédeè kè bèè ò bántè ke dò ò nkpaá be borè yewe sám̀pó.

## 11

*Bè kpànnèmè Pìeri ò kàtemè Kàrinei cǐtè*

<sup>1</sup> Yesu tōrè nè Yesu kòbe bèè bo Sudee kè bèe keè bèè í tú Sifube be còutémè Kuyie nnáàntì. <sup>2</sup> Pìeri wètoo diì m̀nnì Sedisadèmmu, kè Sifube bèè tu Yesu kòbe kè bè nhò kpànnè ke tú: <sup>3</sup> Dè d̀omme kàa kàte bèè í cāmmù be cie ke di wènné ke di?

<sup>4</sup> Kè Pìerii tuú nké bè nàké dèè d̀d̀ demou ke d̀: <sup>5</sup> N sòò bo Sopee èi mièke nke, ké mbáá nKuyie, nkè kù m benke dèmarè kè dè d̀onnè kuyààkù ke píítì tipítì tinàà, ke cutiní kèìnkè ke n t̀óontenní kè dè n di. <sup>6</sup> Kè n wénté de mièke kèyà iwũò itààke inàà kpèyi nè iwààke nè tinòtì timou botí, <sup>7</sup> kékeè metammè mamè túmè: Pìeri íté kékuò kécááké. <sup>8</sup> Kè n d̀: Áà n Yìè! N yí di diyèè marì ikuó ci dè nè dèè í wenni. <sup>9</sup> Kè metammèe yíè ke d̀: Bá nwúó ndèmarè Kuyie nyí dèè wenni ke tú dè sǐ. <sup>10</sup> Kè de mme nhõ ke d̀ kuce

mètããti kẹwẽtoo kẹĩnkẹ. <sup>11</sup> De m̀ǹǹni kẹ benìtìbè bètããti tũ̀kẹnì ke bonì Sesadee kẹ bè bè t̃nnì m borè. <sup>12</sup> Kẹ Muyaánsààmù n náké ke d̀: Kote ke bá nyĩ̀kù. Kẹ ti k̀be bekuò bie nni ncíe nkè tí kote keta Kòrinei c̃t̃t̃è. <sup>13</sup> Kòo ti náké ò yàmè Kuyie nt̃nnì o c̃t̃t̃è mieke, kẹ di ò náké ke tú: Wèe t̃ mbenìtìbè Sopee kẹ bèe yúnì Sim̃w̃ bè tú wè Pieri. <sup>14</sup> Kòo ò náké tináànti t̃i bo ò deet̃e wenwe nè o c̃t̃t̃è k̀be. <sup>15</sup> Kẹ nni nt̃i mbè náa nkè Muyaánsààmùu c̃t̃t̃enì be ìnkè kéndonnè mù c̃t̃t̃enímè ti ìnkè meketimè m̀ǹǹni. <sup>16</sup> Kẹ n dentenì ti Yiè ndo béi nt̃i ke tú: Isãã do ãã bàtèmmù nè menie mme, d̃indi bè bo di ãnnè bàtèmmù nè Muyaánsààmù. <sup>17</sup> Kẹ Kuyie mbè pã dipãnni kù pã di t̃inti bèe c̃outé Yesu Kirisi, yé n tú wè kẹ m̃i bo paa nKuyie nkó mut̃mmù!

<sup>18</sup> Bè kèè d̃i m̀ǹǹni de kó tináànti kẹ be miekee do kẹ bè nsãntí Kuyie nke tú: Kuyie ntũ̀ nkpet̃mu kuce bèe í tú Sifube kẹ bè bo ceete k̃p̃t̃é mufõmmu mùu bo sãã.

### *Mef̃ũ̀t̃imè m̀è c̃ie nYesu k̀be*

<sup>19</sup> Bè do k̃w̃ Etienni k̃edeè kẹ mef̃ũ̀t̃imè meè tannì kẹ Yesu k̀be c̃it̃é tip̃t̃i tim̃w̃, k̃ekote Fenisii nè Sipiri nè ãntiỹsi k̃ennáante Tináànsààti Sifube m̃a. <sup>20</sup> De m̀ǹǹni Yesu k̀be bèe bo Sipiri nè Sidenni kẹ bèe kote ãntiỹsi, k̃ennáa Kerekibe Tináànsààti ti Yiè nYesu k̃peti. <sup>21</sup> Kẹ ti Yiè nkó muw̃r̃imù mbè bonè kẹ benìtìbè péuu yie nk̃ceete, k̃t̃ũ̀nne ti Yiè.

<sup>22</sup> Kẹ Sedisad̃mmu kó Kuyie nc̃t̃t̃è k̀be ti kèè k̃t̃õ mBannabaasi ãntiỹsi. <sup>23</sup> Kòo tũkoo k̃yà Kuyie mp̃r̃m̃è mut̃mmù, kẹ d̃e ò narike kòo yáúk̃nne be k̃nti ke d̀, bè d̃ke duó mbemáa ti Yiè nke nhò tàunè be yèmmè mem̃w̃. <sup>24</sup> Bannabaasi

do tú onitisàù nwe, ke dọ Kuyie nkè Muyaánsààmù nhò piéké kè benitìbè péuu yie nYesu.

<sup>25</sup> Kè Bannabaasii sọté kékote Taasi Sōori wammù. <sup>26</sup> Ó ò yà dìi m̀nni kè b̀e ẁe Ẽntiyōsi k̀mbo ke tiè Kirisi k̀be ke d̀ dibenni. B̀ de nyú meketimè b̀è tũ nYesu ke d̀ Kirisi k̀be.

<sup>27</sup> De m̀nni kè Kuyie mp̃ānāānti náam̀b̀e íté Sedisademmu kékote Ẽntiyōsi. <sup>28</sup> Kè Muyaánsààmùu píe be k̀ò m̀u k̀o yètiri tu Akabuusi k̀o íté k̀b̀i nke d̀, dik̀nni dieri bo tanní ketenkè kem̀u miēke. Kè di m̀nkēe tanní Kododi k̀ tikp̀ti m̀nni. <sup>29</sup> Kè Yesu k̀be ẁennè k̀náké ke d̀ bá ẁe ẁe p̃ ò p̀té kè dè m̀m̀ k̀teennè Yesu k̀be b̀è bo Sudee. <sup>30</sup> B̀ mē nd̀ò k̀duó nde k̀ yep̃rè Bannabaasi, nè Sōori kè b̀e k̀te k̀duó nSedisademmu k̀ bewed̀unk̀tìb̀.

## 12

### *Bè k̀m̀è Isaku*

<sup>1</sup> De k̀ dim̀nni k̀o kp̀ati Edoti nf̃ũnko Kirisi k̀be m̀b̀, <sup>2</sup> k̀duó nkè b̀e kuō Isaku Isāā nantè nè disìe, <sup>3</sup> k̀yà dè narikemè Sifube k̀o yíe k̀duó nkè b̀e p̃ m̀Pieri, ke s̀ ndè tu p̀ēēb̀ b̀è ì k̀ōrenè mutie m̀u muuti be k̀ dibanni miēke. <sup>4</sup> K̀o duó nkè b̀e ò k̀petinnè k̀banne tih̃āp̀nti tēp̃itè nè tik̀u, t̃nàà t̃nàà, kè diyentēbanni bo p̀ēté kè b̀e ò bekènè. <sup>5</sup> Kè Pieri m̀bo dik̀petintou kè Kirisi k̀be báá nKuyie nho kp̀í s̃ā.

### *Kuyie ntōnni deetémè Pieri*

<sup>6</sup> B̀ do boumu Pieri m̀f̃imme m̀démè k̀o nduó tih̃āp̀nti tidéti cuokè kè titeti bàa dibòri, k̀è ỳnkè na nwenté kè Edotii duó nkè b̀e ò bekènè, <sup>7</sup> kè Kuyie



ntōnni taroo kè kuwenniku makùu míité kufáá, kè dii baùtè Pieri.

Kè μεψιμμεε τῶ. <sup>8</sup> Kè dii ò nàké ke dò: Yì a naàkōnfè kéānné a neùtì.

Kè Pierii με ndòò. Kè dii dò: Daátí a yaàbòrì ké n tūnne.

<sup>9</sup> Kè Pierii dii tūnne kè bè nyeti kè dè ò dò ntidəuntì bá ò í yé ke dò ndè tu mómmuə. <sup>10</sup> Kè bèe pēēté dibòrì ketiri kēpēēté didéri, kētuəke timáti kperi, bè yìè di, ke kəri dihei, kè dii kpeténè dimáà kè bèe yé, kédétóo sánpó kè Pierii móntóo Kuyie ntōnni.

<sup>11</sup> De mōnni kè Pierii banté ke dò, Kuyie kuù tōnni ku tōnni kè dii ò deeténè Edəti nè Sifube do ò dónè mèè yei.

<sup>12</sup> Kòò totínì o yèmmè, kékote Isāā bè tu wè Mariki, o yā Maari cĕtè, ke nsó mbenitibè tikú péu ke báá nKuyie. <sup>13</sup> Kòò bente dicàù kòò sapàà mməù bè tu wè Odotii ítení kēbeke ke dò: Wenni nwe? <sup>14</sup> Kēbanté Pieri tammè kè diwèii ò pī nkòo yóu ò bo kpetémè kēwətoó ké bè nàké ke dò: Pieri cōmmú dibòrì. <sup>15</sup> Kè bè dò: A yèmmè í naataà?

Kòò dò: N yí so, kè bè dò: A dɔú ntidəuntì nti.

<sup>16</sup> Kè Pieri baa mbie ndicàù, kè bèe kpeté kóó yà, kè dèe bè di. <sup>17</sup> Kè Pierii bè yèkùì tenòùtè kè bè dò yúóó, kòò bè nàké Kuyie ntōnni ò dènne mèè botí dikpetíntou mieke, ke dò: Nákénè ti Isaku nè Yesu kəbe təbè.

Ò me nyí kényè kékote kupíkù tekù.

<sup>18</sup> Kè dèe wenté kè tihāāpònti nkpeutí ke békú titəbè Pieri kəte kè? <sup>19</sup> Kè Edətii duó nkè bèe wammú Pieri ke mónté. Kòò bekénè tihāāpònti kè dò bèe ti kùə, kédeè kékote Sesadee kəmbo.

*Kuyie ntōnni potémè Edəti*

20 Edōti do í naatinè Tiiri nè Sitṣṣ ekè kṓbe, kè bè né wēnné dinùù kékṓte kényà Edōti kó ditōnnì, Badasitusi ke bo taunnè Edōti ke yé be diiti do yiēnīmè weè èi miēke.

21 Kè Edōtii dṓú mmetaummè kó diyie. Kè dīi tuṓke kṓo ānné o kpàatiyààti kénkari okpààti kàri ìnkè ke náánnè benìtibè. 22 Kè bè pīēkù ke tú: Kuyie nkuù nàà ndè í tú oniti.

23 Dende bàmbà kè Kuyie ntōnni ò poté kè yebiēe ò càáké kṓo kú ke yé ò do cṓutémè Kuyie nkó disānni.

24 Kè Kuyie nnáañti dṓke mpitírí tipítì timṓu.

25 Bannabaasi nè Sṓari kè bèe duṓ nyepārè bè do bè tōnnè yè Sedisademmu kénwēti Sesadee ke nneínè Isāā bè tu wè Mariki.

## 13

### *Muyaánsààmù tǎāātémè Bannabaasi nè Sṓari*

1 Kirisi kṓbe tīnni dīi bo Āntiyṓsi di miēke Kuyie mpāānāañti náambè do bomu nè bèe tiè mbenìtibè Kuyie nnáañti: Bannabaasi nè Simmeṓṓ osòuwè nè Dusiyu Sidenni kou nè Mannaa wèe do biíkú nè okpààti Edōti nè Sṓari. 2 Diyie mari kè bè mboú dinùù ke báá nKuyie nkè Muyaánsààmùu bè nàké ke dṓ: Cānnénè Bannabaasi nè Sṓari kè bèe pī mmutōmmú m bè yu mùù kpéí.

3 Memme kè bè nsṓké ke bou dinùù kédeè ké bè nṓó nsinṓu kébántè Kuyie, ké bè yóu kè bèe íté kékṓte.

### *Sṓari nè onitinànti Edimaasi*

4 Kè Muyaánsààmùu bè niité kè bèe kṓte Se-disii kéta bàtòò kénkari Sipiri kó ketenkè kèe soké

menie mmieke, <sup>5</sup> kētuoke Sadaminni kénnaá nSifube Kuyie nnáaṅtì titíntouti mieke, kè Isāā Mariki bè teénnè.

<sup>6</sup> Kè bè nnáante Kuyie nnáaṅtì kētuoke kumàṅku tekù Pafoosei, ke máánè Sifu mǎù kòò tú onitinàntì, kòo yètìrì tú Baari-Yesu, kòò tu omáà Kuyie mpǎānāaṅtì náaṅtò. <sup>7</sup> Ke bo de kó dihei kóo kùmàndáà Seesuusi Poduusi borè, wèè tu mecii nyiè, kédúó nkè bèè yúnì Bannabaasi nè Sǎori kè bè bo ò nàké Kuyie nnáaṅtì. <sup>8</sup> Kè weè nitinàntì Edimaasi, ò yètìrì me ntú nè kereki, kòò ndó képaannè kùmàndáà Kuyie nnáaṅtì. <sup>9</sup> De mǎnnì kè Muyaánsààmù piéké Sǎori, bè yu wè Pǎori, kòo ò wènté, <sup>10</sup> kébéi nke dò: Fǎ ndibǎò bire, onitisounti, ociinṅtì, a í yóó yóu a bo ncaàrimè Kuyie nkó mutǎmmáà? <sup>11</sup> Kuyie mbo da poté bàmbà nkàa yǎi ke ténke bá nwúó ndiyiè yemǎrè mayé mieke.

Dende bàmbà kè Edimaasi yǎi kénháá nke wanti wèè bo ò dète. <sup>12</sup> Kè kùmàndáà dè yà kè dèe ò di, kè Kuyie nnáaṅtìi kááké o yèmmè kòo yie nYesu.

### *Pǎori do nàké ti Āntiyōsi*

<sup>13</sup> Pǎori nè o nǎpobè kè bèè ta bàtòò Pafoosei kékote Pedisii Pǎnfidii kó ketenkè, Isāā Mariki de mbè yóu kéwète Sedisademmu. <sup>14</sup> Kè bè nsóké kētuoke Āntiyōsi Pisidii kó kutempē mieke, teomputè yiè kéta kutíntouku kénkari. <sup>15</sup> Bè kàà ndì mǎnnì Kuyie nkuó páte nè ku pǎnāaṅtì náaṅbè kpɛye, kè kutíntouku kó benìùbèe dúó nkè bèè nàké Pǎori ke dò: Ti kǎbe kè di mǎke tìmatì ke bo ti teennè di bo na kébéi.

<sup>16</sup> Kè Pǎrii youte o nǎtè kè bèè dò yúóó kòo béi nke dò: Isidayeeriibe nè díndi bèè dé Kuyie nkémúnè

kékeè. <sup>17</sup> Kuyie nyIsidayeeribe tũ nkù, kuù tãátè ti yembè ke duó nkè bè sũũ mbè bo diì m̀nni Esibiti, de kó dif̀nkúò kè kùu bè dènnè nè ku kó muwèrímu. <sup>18</sup> Ké mbè tò yebie nsipísìnàà dikpàà cuokè, <sup>19</sup> kékúò ibotí iyiekè Kannahã kó ketenkè ké kè duó nku kòbe kè bèè kè tieke, <sup>20</sup> kè dè mmòke yebie sikòusìnàà nè sipísìnùmmù (450).

Kè Kuyie mbè duó mbebaatíbè kè bè m̀bo kétuòkenè Sammuyeri kó dim̀nni. <sup>21</sup> Kè bè d̀ò bè d̀ó okpààti, kè Kuyie mbè duó Sauri Kiisi kó debire, Bensamè kó kufuku kou, kóo òtò tikpàti ke d̀ò yebie nsipísìnàà. <sup>22</sup> Kè Kuyie nhò dènnè kédúò nDafiti tikpàti, ke béi nke d̀ò: M pètè onìti n yèmmè kou, wèè yó ndòri n d̀ómè memòu. <sup>23</sup> Nè Dafiti kó kufuku mièke nke Kuyie nduònnimè Yesu Odèetiwè, kù yè nkù yóó duònni wè, kòo deetè Isidayeeribe. <sup>24</sup> Yesu mu ndo í kàtení kè Isã nákému Isidayeeribe ke d̀ò bèè ceete kòo bè ànnè bàtèmmù. <sup>25</sup> Isã dèu diì m̀nni o tòm̀mù ke nnáá nke tú: Mí í tú di baa wè, ò kèrínímu, n keté ke í sannè m bo seutemè o neùti kó iwèi.

<sup>26</sup> N kòbe díndi Abarahammu kó kufuku kòbe nè betòbè bèè dé Kuyie, tímbe Kuyie nduònnimè medeetímè kó tináaantì tii. <sup>27</sup> Sedisademmu kòbe nè be kó bekpàatibè me nyí banté Yesu, koò kùò ke né d̀ò Kuyie mpããnaantì náambè wàri tì kè bè tì kàa nsiom̀pùu simòu. <sup>28</sup> Bè í nyà meyei mmamè Yesu d̀ò mè ke ncíéké ke náké Pidati ke d̀ò wèè ò kùò. <sup>29</sup> Bè d̀ò diì m̀nni tì wàri o kpéi tì yèmmè, kòo cũnni kudapãati kédóu nkufõti mièke. <sup>30</sup> Kè Kuyie mme nduó nkòo yánté. <sup>31</sup> Kòo benke omáà yewe péu mièke bèè do ò neínè Kadidee kékòte Sedisademmu, bàmbà nke náá nyIsidayeeribe o kpéi. <sup>32</sup> Ti di

náá tì náàhààtì Kuyie ndo nàké ti yembè tì kpéí.  
<sup>33</sup> Kè tì dḡ tḡnti be yaábí ti kpéí, ke duó nkè Yesu  
 yǎnté tì wàri ke yēmmè Yesāã mmiεε mukàmmù  
 mudérímù ke tú:

A tú m birε ndε  
 kè n da peité yíε.

<sup>34</sup> Kuyie ndo nàké weè kpéí nke dḡ:

M bo duó nkḡo yǎnté  
 m báá yóu kḡo pǎãke.

M bo di dḡḡ mεsàà  
 n do yē n yóó dḡḡmè Dafiti.

<sup>35</sup> Tì wàrimu Yesāã mmiεε kupíkù tekù ke tú:

A í yóó yóu kàa kou pǎãke.

<sup>36</sup> Dafiti do dḡḡmu Kuyie nyē nwèe dḡḡmè, ke ku,  
 kè bè ò kǔnné o yembè borè kḡo pǎãke. <sup>37</sup> Kuyie  
 me nduó nkè wèe yǎnté ò í pǎãke. <sup>38</sup> N kḡbe  
 banténè tǔnke ke dḡ nnè Yesu borè nde Kuyie mbo  
 di cǐémḡmè di yei. <sup>39</sup> Kè wèe ò tǎ, wèe ūté o yei  
 mmεmḡu, Mḡyilisi kó ikuó do í yóó na kéūté mè.

<sup>40</sup> Ndakεnè tǔnké kè Kuyie mpǎãnáàntì náamḡbè do  
 nàké tì báá di tuḡkení. Tì tu:

<sup>41</sup> Wénténè díndi sifeí yembè,

kè dè di di kè di kú.

N yóó pǐ mmutḡmmú mamù mmu  
 di kó yeve miεε

di do í yóó yie nke dḡ mmùḡ bo dḡḡ

bá kè bè di nàké.

<sup>42</sup> Bè yènní diì mḡnnì kutíintouku kè bè dḡ: Pḡori  
 nè Bannabaasi bèe wētení teomḡpùtè tetè yiè ke yíε  
 ké bè náké de kó tináàntì. <sup>43</sup> Bè cǐété diì mḡnnì kè  
 benitibè péu, Sifube nè bèè í Sifube ke tǔnne Sifube  
 kó kuwedḡunce kè bèe cíe mPḡori nè Bannabaasi kè

bèe yáukùnnè be kòntì ke dò, bè ntaunè Kuyie nkù bè dòò mèè sàà nkpeí.

*Pɔ̀ri nè Bannabaasi bè kpãátémè be nacètáá*

<sup>44</sup> Teom̀pùtè tetè yìè kè dihèi kɔ̀be bəm̀ouu sákèe tí nke bo keè Kuyie nnáàntì. <sup>45</sup> Kè Sifubee yà benìtìbè tímmè ke sũ kè dèe bè yonke. Kè Pɔ̀ri nnáà ntii kè bè nàá ntìtèti koò sãá. <sup>46</sup> Pɔ̀ri nè Bannabaasi kè bèe bè nàké weti weti ke dò: Dè do dò mbèe keté kénáké dímbè Kuyie nnáàntì. Di né me nti yetemè ke benke di mómmɔ̀mbè di í dóm̀mè ke pété mufòm̀mu mùù bo sãá. Di m̀m̀ǹǹǹi ti bo kɔ̀te bèè í tú Sifube be borè. <sup>47</sup> Ke yé tì wàrimè ke tú:

N da tãátému,

kàa bo ntú yebotè yem̀ou kó kuwenniku

kénáké titenti tim̀ou kɔ̀be

m̀ed̀eetímè kó tináàntì.

<sup>48</sup> Bèè í tú Sifube kè bèe keè de kó tináàntì kè dèe bè narìke mesàà, bèè tú mufòm̀mu mùù bo sãá mu kɔ̀be kè bèe yie nYesu.

<sup>49</sup> Kè Kuyie nnáàntì pítè de kó ketenkè kem̀ou.

<sup>50</sup> Kè Sifubee sukú benitipodiebè bèè tũnne Yesu nè dihèi kó benitidiebè, kè bèe f́ẽ m̀Pɔ̀ri nè Bannabaasi ké bè dènne be tenkè. <sup>51</sup> Pɔ̀ri nè Bannabaasi kè bèe kpáé be nacètáá\*, kédeè kékɔ̀te Ikɔ̀nni. <sup>52</sup> Kè diwèi m̀bo Yesu kɔ̀be bèè dè bo, kè Muyaánsààm̀u bè piéké.

## 14

*Pɔ̀ri nè Bannabaasi bè do bomè Disiri*

\* **13:51** kpááé be nacètáá: Dè benkú ke dò mbe kpeti ténke í bè bonè ke yé bè yetemè bè bè tóni tì náàntì.

<sup>1</sup> Pɔ̃ri nè Bannabaasi kè bè tó ta Ikɔ̃nni kó kutíintouku, ke nnáá nKuyie nnáañti kè dèe narike Sifube nè bèè í tú Sifube, kè benitibè péuu yie nYesu. <sup>2</sup> Bèè tu Sifube kè bèe sukú bèè í tú Sifube kè bè bo dɔ̀dɔ̀ meyei mPɔ̃ri nè Bannabaasi. <sup>3</sup> Pɔ̃ri nè Bannabaasi kè bè mbo Ikɔ̃nni kémɔ̃nte, kénnáá Kuyie náañti nè dikɔ̃mbùd, ke náá nKuyie mbè dɔ̀dɔ̀ mèè sàà, kè ti Yìè nkó muwèrimú bè bonè kè bè dɔ̀dɔ̀ri tidietì péu. <sup>4</sup> Kè de kó dihei kɔ̀be toté mèdémè, ke bie nni ndó Sifube kè betɔ̀bè dó Yesu tɔ̃rè.

<sup>5</sup> Sifube nè bèè í tú Sifube nè de kó bekpàtìbè kè bèè dake ke bo fèũ mPɔ̃ri nè Bannabaasi, ke bo bè bùótì yetárè kékuɔ. <sup>6</sup> Kè bèe tì kèè kécoké kékɔte Dikaonii kó yehékè: Disiri nè Deribu nè yehékè teyè yèè dè tɔ̀ké, <sup>7</sup> kénnáá Tináañsààti.

*Bè do dómè kéfié Pɔ̃ri nè Bannabaasi inààke*

<sup>8</sup> Kòo nitì mɔ̀u bo Disiri ke tú kuhòukù nè bè ò peitémè ò í nɔ̀ nke ceñti. <sup>9</sup> Kè Pɔ̃ri nnáá nkè kù kèmmú kè Pɔ̃rii wénté kébanté kù támè ke do nKuyie mbo kù miékunnè. <sup>10</sup> Ke béi mmekperimè ke dɔ̀: Íté ke cómmú, kè kùu puuní mecãã nkékété. <sup>11</sup> Kè benitibèe dè yà kéwekii nè Dikaonii kó tináañti ke dɔ̀: Kuyie nnaá mbenitibè ke cùténì ti borè!

<sup>12</sup> Kè bèe bè yú be kó yebɔ̀kè yètè, ke yú Bannabaasi ke dɔ̀: Seyuusi, ke yú Pɔ̃ri ke dɔ̀: Edimesi, ke yé weè do náámmè. <sup>13</sup> Kè be kóo bɔ̀yìè nwèè kó dibɔ̀dɔ̀tu do bo dihei kó dibòri borè kòo tɔ̀nì yenaadakè yèdèé, kè yè dùúkú mutepóó, nè benitibè kè bè bo wènné ké yè fié Pɔ̃ri nè Bannabaasi. <sup>14</sup> Pɔ̃ri nè Bannabaasi kè bèe tì kèè kè be yèmmèe caàrè, kè bèe kèri be yaàbòrè kécokóo ditínni miéke kékuónko ke dɔ̀: <sup>15</sup> Ti kɔ̀be dè dòmmè kè di dɔ̀dɔ̀ri memmè? Ti tú benitibè mbe ke di

dònnè, ti di tóní Tináaṅsààtì nti, ke tú di yóu yebòkè kètũnne Kuyie kùù fòù, kùù dòò keĩnkè nè ketenkè nè dàméèrì nè dèè kó dimàà bo o mièke. <sup>16</sup> Kuù do yóu yebotè bá wè kòo ntú ò dó kùù ce. <sup>17</sup> Nè memme kè kù baa di benkú kù bomè, ke di dòòri mesàà, nke di duònní fetaafè, kè di paa mpeí kè di mọke ke yo nkè di yèmmè naati.

<sup>18</sup> Kè dèe ari mesàà nkè bè né na ké bè bàa bè bo bè fiémè de kó inààke.

<sup>19</sup> Kè Sifube yènní Æntiyosi nè Ikōnni, késukú benitibè, kè bèe búótí Pòori yetárè, ke nyé ke tú ò ku, kóò fūrí kédenne dihei mǎnku. <sup>20</sup> Kè Yesu kòbe tí nho borè kòo íté kéta dihei, kè dèe wenté nè Bannabaasi kè bèe kote Deribu.

### *Pòori nè Bannabaasi bè wètemè Æntiyosi*

<sup>21</sup> Pòori nè Bannabaasi kè bèe náké Tináaṅsààtì Deribu kè benitibè péuu tí yie nkè bèe íté kéwète Disiri nè Ikōnni nè Æntiyosi, <sup>22</sup> kényáúkũnko Yesu kòbe kònti ke bè nàá nke tú bè nyé ke dò nti dò nkéfféutému ke né ta Kuyie nkpaàtiyuu mièke.

<sup>23</sup> Ke kanninko Kirisi kòbe tĩrè yemou bewedũnkótibè, ke bou yenò ke báá nKuyie, ke bè nàá nke tú ti Yiè ndi dó wè di teennè.

<sup>24</sup> Kòo deè kényè Pisidii kó kutempē nkéta Pānfidii kòku, <sup>25</sup> kénáké Pēdisi Kuyie nnáaṅtì kédeè kékote Atadii. <sup>26</sup> Bè de ndèke bàtóò, kéwète Æntiyosi, bè do bè bántènè dè Kuyie nkè bèe kote ke pĩ mmutōmmú bè bo ke deu mù.

<sup>27</sup> Kòo bè náké Kuyie mpĩ mmèè botí mutōmmú ke kpeté kuce bèè í tú Sifube kè bè yie nYesu. <sup>28</sup> Kè bè ndè bo nè Kirisi kòbe kè dèe mǎnte.



# 15

## *Bè nènнимè Sedisadεmmu*

<sup>1</sup> Kè bèmabèe yènni Sudee kékote Āntiyosi kénnaá mbèè yie nYesu ke tú: Kè bè í di cāmmú Mɔyiisi kó ikuó yèmmè Kuyie mbáá di còuté. <sup>2</sup> Pɔori nè Bannabaasi kè bèe yete kè bèe nenni mediè, nkè Yesu kabe dò: Pɔori nè Bannabaasi nè Āntiyosi kabe mabè bèe kote Sedisadεmmu káyà Yesu tōrè nè bewedɔunkótibè kè bèe náké de kó tináañti.

<sup>3</sup> Kè bèe bè cíe nkédenne dihei, kè bè nkéri káyènnè Fenisii nè Sammarii kó ketenkè kénnaante bèè í tú Sifube bè còutémmè Yesu, kè de kó tináañti nnárìnkùkò Kirisi kabe bemou yèmmè. <sup>4</sup> Bè tùðkoo di mɔnni Sedisadεmmu Kirisi kabe nè Yesu tōrè nè bewedɔunkótibè kè bèe cò Pɔori nè Bannabaasi kè bèe bè náké Kuyie mbè pīnné mùu tōmmú. <sup>5</sup> Kè Fadisībe mabè bèè yie nYesu kè bèe béi nke dò: Bèè í tú Sifube ke yie nYesu bè dò nkécāmmúmu kētūnne Mɔyiisi kó ikuó.

<sup>6</sup> Kè Yesu tōrè nè bewedɔunkótibè kè bèe tíi nke bo yà de kó tináañti, <sup>7</sup> kénnei kè dèe mante, kè Pierii íté ke béi nke dò: N kabe, di yému Kuyie nni ntāātémè nè dimònni kè m bo náké Tináansàati bèè í tú Sifube ke yie nYesu. <sup>8</sup> Kuyie nkùu yé benitibè bemou yèmmè kè kù bè duó Muyaánsààmù kù ti duó mmù, ke benke kù bè còutémmè. <sup>9</sup> Mecānnimè mamè í bo tínti nè be ti cuokè, be yie ndi mɔnni Yesu kè Kuyie nhūté be yei. <sup>10</sup> Dè dòmme kè di dó káyíi nKuyie mmieke kétoú mbèè yie nYesu ditou tínti nè ti yembè ti í na ke tɔ di. <sup>11</sup> Di í yé ke dò nnè ti Yiè nYesu kó mesàa mme timou ti còutémmè tínti nè beàà?

<sup>12</sup> Kè benitibè dò yúóó, Bannabaasi nè Pɔori kè bèe bè náké Kuyie ndò tì dieti bèè í tú Sifube be

cuokè. <sup>13</sup> Bè nàké dìi m̀ǹǹni ke dèè kè Isaku d̀: N k̀be k̀emm̀uǹè! <sup>14</sup> Sim̀òò ǹàk̀emu Kuyie nd̀à̀t̀eǹim̀è b̀èè í tú Sifube be kp̀éi nke t̀ank̀í ku k̀be. <sup>15</sup> Kuyie mp̀ã̀ã̀ǹã̀ǹt̀i ǹã̀m̀b̀è do ǹàk̀é t̀i d̀è w̃m̀mu t̀i tú:

<sup>16</sup> M bo w̃t̃eǹi k̀emaá Dafiti c̃t̃èè, k̀ỳi nho dobuò.

<sup>17</sup> K̀è beǹit̀ib̀è b̃em̀ou ǹè b̀èè í tú Sifube n yu b̀è k̀è b̀è bo n tú n k̀be k̀è b̀èe wammú Kuyie.

<sup>18</sup> Kuyie nti nǹàk̀é kunku k̀ù̀ t̀i nti benke ǹè dim̀ǹni.

<sup>19</sup> K̀è Isaku d̀: N ỳemm̀è í d̀ò nti duò mb̀èè í tú Sifube ke yie nYesu de k̀ó ikuó k̀è b̀è nhà̀r̀i. <sup>20</sup> Ỳouǹè k̀è tí b̀è ẁari ke d̀: B̀è bá nyo iwũõ b̀è fié ì yeb̀k̀è, k̀ement̀èǹè b̃em̀aà b̀è bo nd̀outiǹem̀è bet̀ob̀è, ke báá cáák̀é f̃eh̃f̃è b̀è í f̀èút̀é f̀è yoo meỹi. <sup>21</sup> Ke ỳé M̃oyiisi k̀ó ikuó bom̀è ǹè dim̀ǹni k̀è b̀è ì k̀aa siom̀p̀u sim̀ou tit̀it̀intouti mièke.

*B̀è do ẁari dìi p̀at̀iri muc̃amm̀u kp̀éi*

<sup>22</sup> Yesu t̃or̀è ǹè b̃ewed̀unk̀ót̀ib̀è ǹè Kirisi k̀be b̃em̀ou k̀è b̀èe p̀ens̀ir̀i de k̀ó ikuó, k̀et̃ã̀t̀é Sudi b̀è tú ẁè Baarisabaasi ǹè Sidaasi beǹit̀ib̀è b̃em̀ou t̃ã̀ b̀è, k̀è b̀è ñéinǹè P̀ori ǹè Bannabaasi k̀è b̀èe k̀ote ãntiyosi, <sup>23</sup> k̀é b̀è duò ndipátiri k̀è di tu: Di k̀be t̀inti Yesu t̃or̀è ǹè b̃ewed̀unk̀ót̀ib̀è, ti di d̀unko d̀indi b̀èè í tú Sifube ke bo ãntiyosi ǹè Sidii k̀ó itemp̃è. <sup>24</sup> Ti k̀èè ti k̀be mab̀è k̀toom̀è ke di k̀ak̀èǹè ke cà̀r̀è di ỳemm̀è, t̀i í b̀è duò nde k̀ó diǹù̀. <sup>25</sup> Deè te k̀è ti w̃enǹé ke t̃ã̀t̀é b̀emab̀è ke b̀è ñéinǹeǹko ti ñepob̀è sà̀b̀è Bannabaasi ǹè P̀ori. <sup>26</sup> B̀èè duò mb̃em̀aà ke k̀àát̀é mukũũ kuce m̀p̀éu ti Yiè nYesu k̀ó mut̃amm̀u kp̀éi. <sup>27</sup> Ti t̀onko Sudi ǹè Sidaasi k̀è b̀è bo di tuo nt̀i ẁari t̀inti dipátiri

miεke. <sup>28</sup> Muyaánsààmù muù ti niité kè ti yē nti báá di sũũ mmucìrìmù kè dè í tú ikuó ì ì dó nkéyóu. <sup>29</sup> Ì tu di bá nyo iwũḍ bè fié ì yebòkè nè meyĩ ì iwũḍ bè í fié ì, kémენტένè dimáà di bo ndautinè mè ditòbè, kè di dḍri memme dè bo nweni. Dè nsúónnè diyie mari.

<sup>30</sup> Kè bèe cau mbetòbè kédeè kè bèe kote Ñntiyosi kítí nYesu kòbe péu, ké bè duó ndipátiri. <sup>31</sup> Kè bèe di kàa nkékeè, kè dèe bè narike bemou. <sup>32</sup> Sudi nè Sidaasi bè me ntúmè Kuyie mpāñáànti náam̀bè mbe, kè bèe bè duó nyitié mpéu kényáúkunnè be kònti. <sup>33</sup> Ké mbè bonè kè dèe m̀ante, kè bèe bè cau nkéwète bèè sòò bè t̀nní be borè nè kunaatí. [ <sup>34</sup> Kè Sidaasi yie dà ò bo nkpaá.]

<sup>35</sup> P̀ori nè Bannabaasi nè betòbè kè bè m̀bo Ñntiyosi ke tiè nYesu kòbe ke bè náá Tináànsààti Yesu kpeti péu.

### *Bannabaasi nè P̀ori bè yàtemè*

<sup>36</sup> Kè dèe m̀ante kè P̀orii náké Bannabaasi ke dà: Tí wète yehèkè yemou késíéké ti sòò náké bè Kuyie nnáànti, kényà bè bo kè dè d̀ommè.

<sup>37</sup> Kè Bannabaasi ndó Isāā bè yu wè Mariki m̀bè neínè. <sup>38</sup> Kè P̀orii yete ke dà: Ò bá nti neínè ke yé ò do ti yóunè mè mutòmmú Pānfidii kíté. <sup>39</sup> Kè dèe naá tineiti mediè nkè bèe yate, kè Bannabaasii túóté Mariki kè bèe ta kudabekù kékote Sipiri. <sup>40</sup> Kè P̀orii tãáté Sidaasi kè bèe bè bántènè Kuyie nkè bèe íté. <sup>41</sup> Kòo kote Sidii nè Sidisii kénkpénkunko Kirisi kòbe Kuyie nkó kuce miεke.

## 16

### *P̀ori do tùótémè Tim̀antee*

<sup>1</sup> Kè Pɔ̄rii kɔ̄te Deribu kɛ̀pɛ̄ɛ̀tɛ̀ kékɔ̄te Disiri, kɛ̀yà odapàà mmàù bè tú wè Timɔ̄ntee, kòò tu Yesu kou, kòò yɔ̄ tú Sifu ke tũ nYesu, kòò cice tú Kereki. <sup>2</sup> Kè Yesu kɔ̄be bèè bo Disiri nè Ikɔ̄nni kè bè ò sántí. <sup>3</sup> Kè Pɔ̄ri ndó Timɔ̄ntee ò ñeinè, kóò tuóté kécãnté Sifube bèè dè bo be kɛ̀pí, ke yé bè do yémè bɛ̀mɔ̄u o cice túmè Kereki. <sup>4</sup> Kè bè nkɔ̄rì yehékè ke náante Yesu tãrè nè bɛ̀wedɔ̄unkótíbè bè tãáté tì Sedisadɛ̀mmu, ke tú bèè tì yie. <sup>5</sup> Mɛ̀mmɛ̀ kè Kirisi kɔ̄be ñkɛ̀pɛ̀nkú Kuyie nnáañti miɛ̀ke ke sũũnko yɛ̀we yɛ̀mɔ̄u.

### *Kuyie nyúmè Pɔ̄ri Maseduɔ̄nni*

<sup>6</sup> Kè Muyaánsààmùu yete bè bo nàkémè Kuyie nnáañti Asii kè bèè pɛ̄ɛ̀tɛ̀ Fidisii nè Kadasii, <sup>7</sup> kɛ̀tuɔ̄ke Misii kó kutemmànku ke ndó kékɔ̄te Bitinnii kè Muyaánsààmùu yete. <sup>8</sup> Kè bèè yóu kéta Misii kɛ̀pɛ̄ɛ̀tɛ̀ kékɔ̄te Todowaasi. <sup>9</sup> Kè Pɔ̄ri nduó keyènkè kè Kuyie nhò benke mɛ̀benkùmè kòò yà Maseduɔ̄nni kou mɔ̄u, kòò còmú kòò bàá nke tú: Katení tì cie kè tì teennè! <sup>10</sup> Kè tì banté ke dò nKuyie nkuù kè n ti yu kè tì bo náké Tináañsààtì, kè tì pãnkɛɛ̀ íté Todowaasi, <sup>11</sup> kéta bàtòò kékɔ̄te Sammutaasi diheì diì soké menie mmieke. Kè dèe wenté kè tì kɔ̄te Neapodii. <sup>12</sup> Ke íté ðeborè kékɔ̄te Fidipu Maseduɔ̄nni kó kutempɛ̀ nkó diheì kètiri kè Odommu kɔ̄be di baké, kè tí nke mbo ke dò yɛ̀we sãmpó.

### *Didii tũnnɛ̀mè Yesu*

<sup>13</sup> Teom̄pùtè yie kè tì yè, kéta kukó nke bo yà Sifube bo nke bàá nKuyie. Ke s̄n̄ké benitipòbè mabè ðeborè kékaroo kè mbè nàá Kuyie nnáañti, <sup>14</sup> kɛ̀yà onitipòkù mɔ̄u bè tú wè Didii kòò bonní Tiyatiiri, ke fiti tiyaàkpeti tiwũ̀tì ke tũ nKuyie, kè

Kuyie nkpeté o yèmmè kòò nkémmú Pɔ̄ri nàá ntì.

<sup>15</sup> Kè tí ò ànné bàtèmmù nè o cīètè kɔ̄be.

Kòo nyetíróo ke tú: Kè di yie nke dò m mènke còuté Yesu kàtenèní kèmbò n cīètè.

*Pɔ̄ri bètimè onipopāũ kó dibò*

<sup>16</sup> Diyie marì ke ti nkɔ̄ri mubáammu kéconè osapàà mmòù kòò tu kudaa kù, kè dibòò ò ta, kòò pāũ kòò yembè pèù idíítí. <sup>17</sup> Kòo nti tũ nke wékíí ke tú: Benìtibè bie ntú Kuyie ndiekù tōmbè mbe, ke di náá mmèdetímè kó tináantì.

<sup>18</sup> Kòo mme nhō nyewe yemou kè dèe ou Pɔ̄ri kòo wēēte kéréi ndibòò ke dō: Nè Yesu Kirisi kó diyètiri yè onitipòkù yie mmieke! Dende bàmbà nkè ò yè. <sup>19</sup> Onitipòkù yembè ś ndì m̀nnì bè ténke í yó mpéù idíítí, ke pī mPɔ̄ri nè Sidaasi kékatenè bebeémbè borè. <sup>20</sup> Ke dō: Benìtibè bie ntú Sifube mbe ke kàtenní diè mmekòmmè. <sup>21</sup> Ke benkù be kó ikuó tinti Odommu kàbe ti í dò nkéntũ nyì.

<sup>22</sup> Kè ditinnii tì yie nkè bebeémbèe duó nkè podùsibèe dáté Pɔ̄ri nè Sidaasi be yaàbòrè ké bè puotí yedá, <sup>23</sup> kédeè ké bè kpetínné kéduó nkè kuhāāpònkù mbè bàa mesàà, <sup>24</sup> ké bè táú nkétanné kufáá ndétikù.

<sup>25</sup> Keyènkè cuokè kè Pɔ̄ri nè Sidaasi kè bè bàá nKuyie nke diè nke kù sántí, kè tikpetínti teti kèmmú. <sup>26</sup> Kè bè nyóó daate kè ketenkèe sántè, kè dikpetíntouu sántè kè yebòrèe kpeté, kè bè bou m̀è fimmè tikpetínti nè bè bè táú nnè dè kè dèe duó. <sup>27</sup> Kè kuhāāpònkùu entení keyà yebòrè kpetémè ke nyé ke tú bè coké, kékpatè disiè ke bo kuò kumàà. <sup>28</sup> Kè Pɔ̄rii péi nke dō: Báá dōò amàà meyei. Ti bomu timou.

29 Kè ku kònti au kè kùu duó nkè bèe mííté kè kùu cokóo Pɔ̄ori nè Sidaasi be borè kénínkóo be ìkè, 30 ké bè dènneni ké bè beke ke dò: Bekótìbè, n dò nkéyīmè kè Kuyie nni ndeeté? 31 Kè bèe kù tḗnné ke dò: N tá ti Yiè nYesu a bo cooté f̄́ nnè a cī̀tè kɔ̀be.

32 Kè bèe kù nàké Kuyie nnáaṅ̀ti nè bèè kó dimàà bo ku cī̀tè. 33 Kè kùu bè tùóté ke zú be muɔ, nkè bè p̄̀nkèe kù ā́nné bātém̀m̀u de kó keyènkè nè ku cī̀tè kɔ̀be. 34 Kè kùu yú Pɔ̄ori nè Sidaasi kékonnè ké bè duó mmudii, kè diwèi nkù bo nè ku cī̀tè kɔ̀be bè cɔ̀utém̀ Kuyie.

35 Kè dèe wenté kè bebeémbèe t̄́ mpòd̄́sibè, kè bèe kù nàké ke dò kùu bè f̄́i.

36 Kè kuhā̀pònkùu náké Pɔ̄ori ke dò: Bebeémbè t̄́nni ke tú n di f̄́i, di mmònni yènnè kèp̄̀ēté ke bá nyī̀kù.

37 Kè Pɔ̄orii náké pòd̄́sibè ke dò: Tínti Odommu kɔ̀be bè ti puotí benìtìbè ìkè bá bè í ti bekénè ke né dó ke ti f̄́i ndisòràà? Ti báá yie. Bèe k̄̀tení be móm̄̀m̄̀m̄̀be ké ti denne.

38 Kè pòd̄́sibèe k̄̀te kénáké bebeémbè Pɔ̄ori nè o kɔ̀be bè tumè Odommu kɔ̀be kè kuf̄̀wáá mbè p̄́i.

39 Kè bèe k̄̀te ké bè m̄̀ɔ mecī̀ém̀m̀è, ké bè dènne dikpetíntou, ké bè bántè ke dò bèe yè dihei. 40 Kè bèe yè dikpetíntou kék̄̀te Didii cī̀tè, k̄̀yà Yesu kɔ̀be ke yáúk̄̀unne be kònti, kèp̄̀ēté.

## 17

*Bè p̄́r̄̀m̀è Sasō̄ nè o kɔ̀be ke k̄̀tenè bebeémbè borè*

1 Kè bèe p̄̀ēté Ā́nfipodii nè Apodonii k̄̀tuɔ̀ke Tesadoniki, kè Sifube kó kutíintouku dè bo. 2 Kè Pɔ̄ori tó ta Sifube kó kutíintouku ke dò sioṅ̀p̄̀u

sitàãti ke náá Kuyie nnáàntì. <sup>3</sup> Ké mbè nàá nke tú: Kirisi do dò nkéféú́tému kékú káyánté, Yesu n di náá nwèè kpéí weè tu Kirisi.

<sup>4</sup> Be miéke kè Kerekibe bèè do dé Kuyie benitipodiebè kè bèe yie mPɔɔri nè Sidaasi kpɛti kénsū mesàà.

<sup>5</sup> Kè dèe yonke Sifube kè bèe yú becièmbè kè bèe wènné kéãnné dikpànnì kèíténè kemieke kénwanti Pɔɔri nè Sidaasi, kékote Sasɔɔ cīfètè ke bo bè kàtenè ditīnnì borè, <sup>6</sup> kè bè mǎnté, kēpī nSasɔɔ nè Yesu kabe mabè kékotenè bebeémbè borè kénwékí ke tú: De kó benitibè càari kutenkú kumou kó ikuó nyi ke tũokení die nkè Sasɔɔ bè cǔuté. <sup>7</sup> Ke sènkèrì okpààti Sesaa ke náá nke tú okpààti mǎu bo kè bè ò tu Yesu.

<sup>8</sup> Kè dèe yonke bebeémbè nè dihei kabe. <sup>9</sup> Sasɔɔ nè o kabe kè bèe yietí idíítí dihei yembè kè bè né na ké bè fī.

### *Pɔɔri nè o kabe bè nàkémè Kuyie nnáàntì Bedee*

<sup>10</sup> Kè keyènkèe biite kè Yesu kabe duó nkè Pɔɔri nè Sidaasi kè bèe kote Bedee, bè tũòke dii mǎnnì kéta Sifube kó kutíintouku. <sup>11</sup> Kè bembè ndó Kuyie nnáàntì kēpēēté Tesadoniki kabe, ke níí ntì kàà nyewe yemou ke bo yà kè nsà kè bè nàá ntì tu timómmǎntì. <sup>12</sup> Be miéke kè benitibè péuu yie nYesu, Kerekí kó benitipòbè nè benitidaabè péu. <sup>13</sup> Sifube bèè bo Tesadoniki kè bèe keè Pɔɔri nàámmè Kuyie nnáàntì Bedee kékotoo késukú benitibè. <sup>14</sup> Kè Yesu kabe kotenè Pɔɔri dǎmèèrì kòò bo ta bàtòò, kè Sidaasi nè Timǎntee kè bèe nkpaá Bedee. <sup>15</sup> Kè bèe ò cíe nkétũoke Atenni kēwēte Bedee kénáké Sidaasi nè Timǎntee ke dò: Pɔɔri tu bèe kotoo mecãã.

### *Pɔɔri kàtemè Atenni*

16 Kè Pòori mbaa Sidaasi nè Timòntee Atenni, kèyà yebòkè sūmè de kó dihei kòo yèmmèe caàrè mediè. 17 Kòò nnáánnè Sifube nè bèè í tú Sifube ke tū nSifube kó kuwedəuncè titíntouti mièke, yewe yeməu ke nnáánnè ò maunè bè. 18 Ke múнке mmaunè mecii nyembè bè tu bè Epikudiyēbe, nè Sitoyisiēbe, kè bèmabè ntú onìti yie nnàà nhànti? Kè betòbè tu de dò nhò nàà nKuyie ncànkù makù kpéi nke, ke yé ò do náámmè Yesu kumè mme ke yáñté.

19 Kè bèè ò kàtenè dihei kó bekótìbè ɔɔ tii ndè kòò beke ke dò: Dòò ke ti náké tináam̀pànti a náá nti tú mù. 20 Ti mu nyí kèè de kó tináahti diyìè marì ke dó kébanté tì tu mù.

21 Atenni kòbe beməu nè bepòòbè bèè bo de kó dihei, bè do ɔ ntũũ ke náámmu ke kémú tináam̀pànti tii yìenì.

22 Kè Pòorii íté kécómmú benitìbè ìkè ke dò: Díndi Atenni kòbe n yamu ke dò ndi wanti Kuyie mmediè.

23 N cè ndihei ke yà di báá ndè ke tú Kuyie nke wàri dèmarè ìnkè ke tú: Kuyie nti í yé kù. Di báá nkù yie nke í kù yé, n kàtení ke bo di náké kuù kpéi.

24 Kuù dòò ketenkè nè dèè kó dimàà bo, kuù baké kèìnkè nè ketenkè, kù í ã benitìbè maá tii touti mièke.

25 Kù í yé nti nkù duò ndèmarè ke yé kuù duòmmè mufòmmu denennè deməu. 26 Kuyie ndòò wèè niti borè nde ibotí iməu sũmmè kutenkù kuməu. Kè kù yé bá wè ò yó mborè nè o we màmè. 27 Kù mè dòò ke dó benitìbèè kù wammúmu, kè bè kù waá mbá ke í yé bè bo kù wammúmè bè bo kù yà, ke yé kù í ti dètirinè. 28 Ke yé kuù temè kè ti fòu ke bo, ke ɔɔ na kédòò dèmarè. Di kó bepátiwā̀bè mabè ti nwàri ke tú: Ti tú kuù kó ibí. 29 Kè ti tú ku bí,





di yei ndo di ya ìnkè nke, di mmònnì n kàri bèè í tú Sifube be bíékè nke.

<sup>7</sup> Kòo yè kéta onìtì mọ̀u cǐètè bè tú wè Tituusi Susi-tuusi kòo tũ nKuyie, kòo cǐètè pèkénè kutííntouku.

<sup>8</sup> Kè Kirisipusi kutííntouku kóo kótì nè o cǐètè kàbe bẹmọ̀u kè bẹe yie nYesu kè Kòdenti kàbe péuu keè Pọ̀ri náammè ke múnkẹe yie nYesu kè bẹe bè ànné bàtém̀m̀.

<sup>9</sup> Keyènkè makè kè ti Yiè mbenke omáá Pọ̀rii kóò nàké ke dọ̀: Bá nyíèkù, sọ̀tè kénnaá, báá yóu a bo nnáammè. <sup>10</sup> N da bonemu, òmọ̀u báá na ke da dọ̀ meyi, ke yé n kàbe sũmè diheì dii mmieke.

<sup>11</sup> Mèmmè kè Pọ̀ri ríbo Kòdenti ke dọ̀ dibenni nè dikéè ke bè náa Kuyie nnáànì.

<sup>12</sup> Kayõ náa ndì m̀nnì kùmàndáa Akayii kó kutempè nkè Sifube wènné kẹ́pí mPọ̀ri kékọ̀tenè kubeéndieku. <sup>13</sup> Ke dọ̀: Onìtì yie ndó benitìbè mbáá nKuyie mèmamè botí nku ikuó yetemè.

<sup>14</sup> Kè Pọ̀ri ndó ke na mbéi nkè Kayõ náké Sifube ke dọ̀: Kòò do nyeténè diheì kó ikuó nyi, yoo ò dọ̀ meyi ndiemè mamè, n na nkèemu di tú mù. <sup>15</sup> Dè né me ntúmè tináànì nè yeyètè dèè tu di kó ikuó kperè, dè tu di kpeti nti, m báá na ké tì beké.

<sup>16</sup> Dè m̀nnì ké bè bèti kubeéndieku. <sup>17</sup> Kè bẹe pĩ Sositenni, kutííntouku kóo kótì kubeéndieku borè, kẹ́mpuotì, kè Kayõ bùútóo.

### *Pọ̀ri wètemè Àntiyasi*

<sup>18</sup> Kè Pọ̀ri nkpaá Kòdenti kẹ́mante kẹ́cau nYesu kàbe kéninè Pirisiidi nè Akidaasi ke bo kàte Sidii, kẹ́tuàke bàtòò commu dè Sankidee kẹ́kuó ke yé ò do cànnenèmè dinùù Kuyie. <sup>19</sup> Kè bẹe tuàke Efesi kè Pọ̀rii yóu Akidaasi nè Pirisiidi kéta kutííntouku

kénnáánnè Sifube. <sup>20</sup> Kè bè dò wè nkpaá kòo yete, <sup>21</sup> ké bè cau nke dò: Kè Kuyie ndó m bo wētēni diyie mari. Ò me nyī kéta bàtòò kéréxēté, <sup>22</sup> kécúté Sesadee kéréxēté Sedisademmu kédou Kirisi kabe kédeè kékote Āntiyosi, <sup>23</sup> kémonte sámpó kéréxēté, kékote Kadasii nè Fidisii de kó itempē mmieke ké nyáúkunko Yesu kabe kònti.

### *Apodoosi nàámmè Kuyie nnáaṅti Efesi*

<sup>24</sup> Kè Sifu mǎu bè tu wè Apodoosi, Adekisāntiri èi kouu tuakení Efesi. Ò do tú onìti nwe wèè yé Kuyie nnáaṅti mesàà, ke nò nke náá. <sup>25</sup> Ò do ti bebíi mesàà mme, kénnaá Yesu kpēti weti weti nè tikōnyauti, bá ò me nyémè Isāā kóo bàtēmmù máà. <sup>26</sup> Kòo nnáá nkutíintouku mieke ke í yīèkù kè Pirisiidi nè Akidaasi kè bè nkémú, kédeè kóò yu be cīètè kóò benke dèè ò dónni Kuyie nnáaṅti mieke. <sup>27</sup> Kòò ndó kékote Akayii, kè Yesu kabe yáúkunne o kònti kéwāri dipátiri Kirisi kabe bèè kè bo, kè bè bo ò cǎuté. Kòo kǎtoo kè Kuyie nkó mesàà nní nhò bonè, kòo teénnè bèè cǎuté Yesu. <sup>28</sup> Kòo nnáá Sifube weti weti bá ke í sǎri, ke bè benkú nè Kuyie nnáaṅti mieke Yesu túmè Odeetiwè.

## 19

### *Efesi kabe pètémè Muyaánsààmù*

<sup>1</sup> Apodoosi bo dii mǎnni Kǎdenti kè Pǎori nícenti Asii kó yehékè yèè bo yetārè ñnkè, kétuoke Efesi káyà bèmabè kè bè tú Yesu kabe. <sup>2</sup> Kòo bè beke ke dò: Di pètè Muyaánsààmù nnè di tūnnemè Kuyienàà? Kè bè dò: Tí keté ke í kèè Muyaánsààmù kpéi diyie mari. <sup>3</sup> Kè Pǎorii bè beke ke dò: Bè di ānné we

mbàtémmù? Kè bè dò: Isāā kou. <sup>4</sup> Kè Pòorii bè nàké ke dò: Isāā do āā bàtémmù bèè dó kéceete bèmbè be borime, ke bè nàá nke tú bèe tūnne wèè kèríní o kó difōnkùò, wèè tu Yesu.

<sup>5</sup> Kè bèe keè de kó tináaṅtì kéduó nkè bèe bè ānné bàtémmù nè ti Yiè nYesu kó diyètìrì. <sup>6</sup> Kè Pòorii nóó nho nou be ñnkè, kébántè Kuyie nkè Muyaánsààmùu cúténí, kè bè nnáá tináaṅcàntì, ke náá Kuyie mpāānāaṅtì. <sup>7</sup> De kó benitibè do bo tepítè nè bèdébè mbè.

<sup>8</sup> Kè Pòori ñtaà kutíntouku ke dò betāābè bètāāti ke nāá Kuyie nkprààtìyuu kpeti bá ke í yīkù, ke dó bèe ti yie. <sup>9</sup> Kè itookperí yembèe yete kénsāā nYesu, benitibè ìkè. Kè Pòorii túóté Yesu kòbe kékòtenè Tidanuusi kóo dàkòṛrì ké mbè nāá Kuyie nnāaṅtì yewe yemou. <sup>10</sup> Ke dò yebie nyèdèé kè Asii kòbe bemou Sifube nè bèè í tú Sifube kè bèe keè Kuyie nnāaṅtì.

### *Dibòò puotímè Sefa bí*

<sup>11</sup> Kè Kuyie nkó muwērimú mbonè Pòori kòò dòṛri tidietì. <sup>12</sup> Kè bè ntou tiyààtì tìi kàáké Pòori ke nōnku bemuōmbè kè bè mierí kè yebòkè yìè yè ta bè. <sup>13</sup> Sifube mabè bèè do centi ke beti yebòkè kè bè múnke ndó kèbeti dibòò nè Yesu kó diyètìrì ke dò: Nè Yesu, Pòori nāá nwèè kpéí kó diyètìrì mīi tu a yè onitì yie mmiekè.

<sup>14</sup> (Ikuó kóo niùtì diewè Sefa kó ibí iyiekè ìi do dòò memme.) <sup>15</sup> Kè dibòò dò: N yému Yesu! Ke yé Pòori! Díndi né tú òmbè?

<sup>16</sup> Kè dibòò ta wèè bunnóò, ké bè puotí ké bè kòute kòute, kékērí be yààtì, kè bèe yè kécoké mebii. <sup>17</sup> Kè Efesi kòbe bemou Sifube nè bèè í tú Sifube kè bèe keè de kó tináaṅtì, kè kufōwaá mbè pī nkè bè ndéúkunko

ti Yiè nYesu kó diyètìrì. <sup>18</sup> Benìtìbè pèu bèè yie nYesu kè bè nkòrìní ke dáanko be yei. <sup>19</sup> Kè betetiebe ntounní betetepáte ke cóunko benìtìbè ìkè, de kó yepáte díítí bo ntùòke mēdíítíbii nsikòupísìnùmmù (5000). <sup>20</sup> Mēnēme kè Kuyie nkó muwērímu mbè bonè kè Kirisi kàbe sũũnko.

*Bè kparamè Dianni kpéi*

<sup>21</sup> Kè Pòori dò: M bo nkòri dìi mōnnì Sedisadēmmu kēyē Maseduōnni nē Akayii kó itēmpē. Kè n dēè mēmmē nkòte Odōmmu.

<sup>22</sup> Mēmmē ò duómme kè Timōntee nē Edasiti bèè do ò teēnnē mutōmmú, kè bèè niitē kékòte Maseduōnni kòo nkpaá Asii ke dò yewe sánpó.

<sup>23</sup> De mōnnì ndi dikònkònnì diērì tannímē Kuyie nnáañtì kpéi. <sup>24</sup> Kòo niti mōu bè tu wē Demētiriyuusi kòò màátí mēsòò ke donnìkonē Dianni kó kudieku, ke yietì o tōmbè mēsàà. <sup>25</sup> Kòo tí ndiyiè marì betòbè bèè múnke pĩ nde kó mutōmmú, ké bè nàké ke dò: N kàbe di yému ke dò mmu ntōmmú muù te kè ti màke ti kperē. <sup>26</sup> Di wúómmu ke yo dè í tú Efēesi mää, Asii kó ketenkè kemou ndi Pòori näämmē benìtìbè ke tú benìtìbè dōòri sìi tenkaanì í tú Kuyie, kè kusũkù yé nho kpeti. <sup>27</sup> Dè í dò ndè yóó caàrè ti kó mutōmmú mää, dè bo cake nè ti kó dibòò diērì Dianni Aditemiisi kòo yètìrì kēke, Asii kàbe nē kutenkù kumou kàbe tũ ndi bo naá detetìrè.

<sup>28</sup> Kòo kàbēē ti kèè kè be miēkēē pēike kè bè nwékíí ke tú: Efēesi kó dibòò Dianni deumu!

<sup>29</sup> Kè kutowekuu dátínnē dihèi dimou kè bèē pĩ Kayuusi nē Adisitaki Maseduōnni kàbe bèè cíennì Pòori, kékòtenè bè òó tí ndè. <sup>30</sup> Kè Pòori dò ò bo kàte, kè Yesu kàbēē yetē. <sup>31</sup> Kòo népobè Asii kó benitidiēbè

mabèe tōnni òmòu ke dò ò báá kòtoo. <sup>32</sup> Kè benìtìbèe sǒnté kénwékíi be bíkè be bíkè, besũkùbè keté ke í yé bè tii mmùu kpéi. <sup>33</sup> Kè bèe náké Adekisántiri ditínni miéke dè dōmmè, kè Sifube dò wèe béi, kòò tèntoo deyìlkè, kòò dò: Kémùnè! <sup>34</sup> Kè bèe banté ò tùmè Sifu nwe kénwékíi bemou ke tú: Efesi koo Dianni Aditemiisi deumu kè dè mmòke tewebietè mefitimè mèdémè.

<sup>35</sup> Kè dihei koo pátiwããtìi bónkùnnè benìtìbè yèmmè, kébéi nke dò: Bá wè ò yému ke do ntínti Efesi kòbe tii bàa Dianni kó kutouku nè tetenkaanìtè tède donní keĩnkè. <sup>36</sup> Omòu báá na ké tì nènni, di dò nkétotí di yèmmè mme ke báá sǒnté kédòò tìmatì mecãã. <sup>37</sup> Di pĩnni benìtìbè bie mbè me nyí yùúkú dèmarè ti kó kubòtòouku miéke, bè me nyí sãã ti kó tetenkaanìtè Dianni. <sup>38</sup> Kè nsà kè Demetiriyuusi nè o kòbe kè bè mòke nè òmòu tìmatì nti, yebeénwe bomu, kè bebeémbè bo, bè dò nkényu yè betòbè. <sup>39</sup> Kè di mòke titetì matì di bo na ké tì tũntè bebeémbè borè. <sup>40</sup> Ketenkè yembè bo na ke dò ti dó kéyete be kpèti nè tii dòò yíe nti kpéi nke yé ti í yóó namè kénáké mùu te kè benìtìbè tíi.

<sup>41</sup> Ò béi memme kédeè kécíe mbenìtìbè.

## 20

### *Pòori kòtemè Maseduanni nè Keresi*

<sup>1</sup> Dikònkònni dèe dii mōnni kè Pòorii tíi nYesu kòbe kényáúkùnnè be kǎnti ké bè cau nkéité kénkòri Maseduanni. <sup>2</sup> Kényáúkùnkò Yesu kòbe kǎnti yehèkè péu miéke kékòte Keresi. <sup>3</sup> Kémòke betããbè bètããti kéndó ke na nkòte Sidii kékeè Sifube ò diimè kényóu kèwète Maseduanni. <sup>4</sup> Nte bèè do ò cíe mbe yètè:

Piduusi Bedee èi kou birε nè Sopateε Adisitaki nè Sikunduusi Tesadoniki èi kou nè Kayuusi Deribu kou nè Timõntee nè Tisiki nè Todofimmu Asii kó kutempε nkou. <sup>5</sup> Kε bεε niité kε nti baa Todowaasi. <sup>6</sup> Kε pεεbε bεè í kωrenε mutie mùù muuti de kó dibannii pεēté kε ti ta bàtòò Fidipu èi kέmmake yeuwe yènummù kε bε sòntóo Todowaasi, kε tí mbo kε dò yeuwe yèyiekε.

*Pωari duómme kε Etiisi yànté*

<sup>7</sup> Dimáasi yiè kε ti tíi nteçtè tεε mùmmu, kε bo di kédinε Mudisààmù, kε Pωari nnáá nKuyie nnáànì kε keyènkε yàa toté kε cuokε, kε yé ò naa itimε. <sup>8</sup> Ti do tíkù kudànkù tǎànkù nku, kε ifitíyì còù mpεu. <sup>9</sup> Kε Pωari nnáá nkε dεε mõnte mediε, kε dedapùmbire marε karì kudieku kó tebòtè ìnkε kε de yètìrì tu Etiisi, kε yé nke duó kédonní, kε bε dò bε bo dε íi nke só ndε kú. <sup>10</sup> Kε Pωarii cúténí kε dε tùóté kébéi nke dò: Di bá nyǐkù debire fòumu.

<sup>11</sup> Kéwεte kέdeke kε bεè di kédinε Mudisààmù. Kòo sòté kénnáá nkε diyie yàa yènní, kòo pεēté. <sup>12</sup> Kε bεε kpεnné de kó dedapùmbire kε dε fòu kε benitibε bemou yεmmε narike.

*Pωari ítemε Todowaasi kékate Mideti*

<sup>13</sup> Kε ti ta kudabekù kénitε Asoo kέmbaa mPωari, kε yé ò kèrímε o naacèi. <sup>14</sup> Kòo ti sònténí kε ti pεēté kékate Mitédanni. <sup>15</sup> Kε dεε wenté kε tí tuoke Kiyο, diyie terì kétuoke Samoasi kε cómmú, kεpεēté kékate Mideti. <sup>16</sup> Kε Pωari ndó kέmbo Sedisadεmmu pǎntikoti kó diyie kε nsà kε dε bo yie, kε dε nte kòò í ndó kέcómμú Efεesi Asii kó kutempε mmiεkε.

*Pωari caumme Efεesi kabe mesomme*





ku kɔbe. <sup>33</sup> N yí beke òmòu idíítí yoo tiyààtì. <sup>34</sup> Di yému ke dò nnè n nɔu sii nsi m pĩmmè mutõmmú ke teénnè mmáà nè n kɔbe nè bè ti neiti. <sup>35</sup> Ke di benke di dò nkémpĩ mmèè botí mutõmmú, ke teénnè beçĩribè, kè n dènniní ti Yiè nYesu béi ntì ke tú: Dè ãã nda naati a pã diì m̀nni ke pèèté bè da pã diì m̀nni.

<sup>36</sup> Pɔri nàké memme kédeè ke nínkú kè bèe wènné ke bántè Kuyie. <sup>37</sup> Kè bèe ò cau nkóò ɔrí kékuó mbemou. <sup>38</sup> Kè be yèmmè cààrè mediè nhò béi ntìi kpéi nke tú, bè ténke í yóó ò yà. Kè bèe ò cie nkékɔtenè bàtòò commu dè.

## 21

### *Muyaánsààmù tumè Pɔri bo fèüté Sedisademmu*

<sup>1</sup> Kè tí cau ntitòbè kédeè, kè tí ta bàtòò kétuɔke Koosi, kè dèe wenté kè tí tuɔke Odoti kèpèèté kékɔte Patadaa. <sup>2</sup> Ti de mpèté bàtòò wèè kɔri Fenisii kéta kèpèèté. <sup>3</sup> Kétóónnè Sipiri, kòd yóu kubakù cànkú kèwetínné Sidii kó kutempè, kétuɔke Tiiri, bàtòò dò nkécũũ ndè tinenti. <sup>4</sup> Ti de nyà Yesu kɔbe, ké mbè bonè ke dò ye we yèyiekè kè Muyaánsààmùu bè niité kè bèe náké Pɔri ke dò ò báá kɔte Sedisademmu. <sup>5</sup> De kó difɔnkúò kè bè ti cie mbemou, benitidaabè nè be pobè nè be bí, ke ti denne dihei mànkú, kè tí nínkú dàméèrì také kèwènné kébántè Kuyie. <sup>6</sup> Kècau ntitòbè kè tí ntati bàtòò, kè be kũnti.

<sup>7</sup> Kè tí íté Tiiri kétuɔke Potodemayiisi ke dò diyie òmáà ke dóu nti kɔbe Yesu kɔbe. <sup>8</sup> Kè dèe wenté kè tí pèèté kétuɔke Sesadee kéta Fidipu çìèté, bè do tãátè bè beyiekè kè bè bo nteénnè Yesu tõrè kòd m̀ou nwe. <sup>9</sup> Kòò màke besapàmbè bènàà bá bè í ye, ke tú Kuyie mpããnáàntì náambè. <sup>10</sup> Kè tí nde mbo ke dò

yewe sámpó, kè Kuyie mpããnáàntì náàntò mǎù bè tú wè Akabuusi boní Sudee kétuakení. <sup>11</sup> Kékatoo ti borè kétúóté Pɔɔri naàkònfè kébou omáà o nou nè o naàcèi ke dò: Nte Muyaánsààmù n nàké tì, wèè te fenaàkònfè fiε, Sifube yóó ò bou mie mbotí nku Sedisadεmmu kédúó mbèè í tú Sifube.

<sup>12</sup> Ti kèè diì mǎnnì de kó tináàntì, nè Sesadee kabε kè tí bántè Pɔɔri ke dò ò báá kote Sedisadεmmu. <sup>13</sup> Kòo béi nke dò: Di kuònnè ba ke caari n yèmmè? N wákému kè bè bo n kpetínné Sedisadεmmu bá bè n kuò ti Yiè nYesu kó diyètìrì kpréí.

<sup>14</sup> Ti í nna ke bo ò bàa kényóu ke dò: Kuyie ndòò kù dómè.

<sup>15</sup> Kè tí mmàke yewe sámpó ke báátí kékote Sedisadεmmu. <sup>16</sup> Kè Yesu kabε bèè bo Sesadee kè bè ti cíe nkè ti bíí báté onìtì mǎù cǐètè bè tu wè Manasòò, Sipiri εi kou, kòò tu wèè cǎuté Yesu nè dimònnì.

### *Pɔɔri dǎòmè Kuyie nkó ikuó Sedisadεmmu*

<sup>17</sup> Ti tùòke diì mǎnnì Sedisadεmmu kè Yesu kabεε ti cǎuté nè diwèi. <sup>18</sup> Kè dèε wenté, kè Pɔɔri ti kǎtenè Isaku cǐètè, ke bewedòunkótìbè bεmǎuu tíí. <sup>19</sup> Kè Pɔɔrii bè dǎu nkédeè, ké bè nàké demǎu Kuyie nhò pǐínnè mèè botí mutǎmmú bèè í tú Sifube be miεke.

<sup>20</sup> Kè bèε sǎnte Kuyie nkédeè ke né ò nàké ke dò: Wénté Sifube cǎuté Yesu ke sũ mèè botí, ke né kpaá tũ mbe kó ikuó weti weti. <sup>21</sup> Bè kèè kè bè tu a yè nSifube bèè bo ibotí tèi miεke bèε yóu Mǎyiisi kó ikuó, ke bá ncǎmmù be bí, bè me mbá ntũ Sifube kó medòòrìmè.

<sup>22</sup> Kè bè kèè a tùòkenímè ke kǎtení ti yíme? <sup>23</sup> Dòò ti yóó me nda nàké tì: Ti mǎke diε mbenìtìbè bènàà ndi bèè cǎnnenè Kuyie ndinùù. <sup>24</sup> Neinè be kè dí dǎò Kuyie nkó ikuó kéwenke, kàa yietí be kó tiyeti kè bèε bè kuó, kè benìtìbèε banté a tũmmè Mǎyiisi kó ikuó,

kè bè kèè tì, í tú timóm̃m̃nti. <sup>25</sup> Ti wàrimu dipátiri bèè í tú Sifube, ke cõté Yesu, ti tãáté tì, ke tú bè bá nyo nyiwũõ bè fié ì yebòkè nè meyĩ nè iwũõ bè í fié ì kè meyĩ nyè, kémenténè bemáà bè bo ndoutinè mè betòbè.

<sup>26</sup> Kè Pòrii bè neinè kè bèe dòò ikuó kéwenke, kè dèe wenté kè bèe ta Kuyie ncĩètè mièke kénáké ke dò yewe yèyiekè ikuó bo deè, bá wè kòo tóní o wũõ kéfié.

*Bè p̃m̃mè Pòri Kuyie ncĩètè mièke*

<sup>27</sup> Kè de kó yewe yèyiekè ndó kédeè, kè Sifube bèè bonní Asii kó kutemp̃ kè bèe yà Pòri Kuyie ncĩètè késukú benitibè, kè bèe ò p̃, <sup>28</sup> kékuónko ke dò: Isidayeribe ti deeténè! Onitì yie, nweè náante tipũtì timou Isidayeribe kpéí, ke yete Mòyiisi kó ikuó, ke dàátí ke tanné bèè í tú Sifube Kuyie ncĩètè, ke tè s̃nkũnne.

<sup>29</sup> (Bè do náá memme ke yé bè yàmè Todofimmu Efesi ìi kou wèè tu Kirisi kou dihei mièke kòò neinè Pòri kè be yèmmè ndò mPòri ò tanné Kuyie ncĩètè.)

<sup>30</sup> Kè dèe yonke benitibè kè bèe yènní bemou dihei kèp̃ mPòri Kuyie ncĩètè mièke kédete keyènnè, kéketinné yebòrè mecãã. <sup>31</sup> Kè bè nwékíí ke dó kóò kũò, kè bèe náké Odommu kó behããpòmbè kóò kótì ke dò: Dikpànni bo dihei mièke. <sup>32</sup> Kòo yú behããpòmbè nè iwẽĩ yembè kè bèe kate mecãã. Bè bè yání dìì m̀nni keyóu bè bo mpuotimè Pòri. <sup>33</sup> Kè behããpòmbè kóò kótìi tóónko kéduó nkè behããpòmbèe bou Pòri mef̃imme mèdémè kédeè kòò beke benitibè Pòri tú wè nè ò càke mù. <sup>34</sup> Kè bie nni nnáá ntii, kè betòbè náá ntiteti, bá ò í mbanté kéduó nkè bèe ò k̀tenè tehããpòncĩètè, <sup>35</sup> kèndeètì

yeɔetisàkè kè tihããpòntìi ò buuté benitìbè miεke ò péi mɛ̀ε kpéi. <sup>36</sup> Kε yé kunitisũkù do tũmmè ke wékíi ke tú: Kuonè we!

*Pɔɔri beémè o kpɛti*

<sup>37</sup> Kè bè nhò tannìnkoo kudieku kòo beke behããpòmbè kóo kóti ke dò: A bo yie nkè n da náké tĩmatàà? Kòo ããpònkóti dò: A yomu keɛkĩàà? <sup>38</sup> Fɔ̀ ì tú Esibiti kou wèè yete dihei kpɛti ke waá mbekpàrìbè sikaupísìnàà (4000) kè dí ta dikpàà miεkàà? <sup>39</sup> Kè Pɔɔri dò: N tú Sifu nwe kè bè m peité Taasi dihei die, Sidisii kó kutempɛ, n da báammu yóu kè m béi.

<sup>40</sup> Kòo ããpònkóti yie nkè Pɔɔrii ncómmú yeɔetisàkè kéyekii o nùtè benitìbè kè bè dò káré. Kè Pɔɔri béinnè Ebedeebe kó tináànti ke dò:

## 22

<sup>1</sup> N népobè nè n cicεbè kémmúnè kè n di náké kè di banté n yí cààrɛmè mùmamù.

<sup>2</sup> Kè bèε keè ò bè náannèmmè Ebedeebe kó tináànti ke dake dò káré. <sup>3</sup> Kòò dò: N tú Sifu nwe, kè bè m peité Taasi, Sidisii kó kutempɛ, kè m bìíkú die Sedisadεmmu, kè Kamadiyεeri m benke ti yembè kó ikuó weti weti, kè n kànti n̄yaunè Kuyie nkó mutōmmú ke dò ndi kpɛti mɛ̀ε ndōmmè yíε. <sup>4</sup> Kè nní nféũnko Yesu kɔbe, benitidaabè nè benitipòbè, ke bè p̄ĩi nke kpɛti betòbè. <sup>5</sup> Ikuó niùti diewè nè o kɔbe bè yému, beè do n duó yepáte kè m bo kote Damaasi ke p̄ĩmmú Yesu kɔbe kékonnen̄ní Sedisadεmmu kéféũ.

*Pɔɔri nakémè ò cèète mɛ̀ε boti  
(Yesu Tārè 9:1-19, 26:12-18)*

6 Kè nní nkeri ke tóónko Damaasi kè diyìè còmú yeyo, kè kuwenniku makùu cúténí kèĩnkè kè n fité. 7 Kè n do ketenkè kékeè metammè mamè tumè; Sòori! Sòori! Dè dòmme kàa n fèũnko? 8 Kè n dò: Fò nwenninwe n Yiè? Kòò dò: Mí nYesu Nansareti kou nwe a fèũnkomè. 9 Nè bè ti nei kè bèe yà kuwenniku bè me nyí nkèè metammè. 10 Kè n dò: N Yiè n dò nkédòò ba? Kòò dò: Íté, kékate Damaasi, bè yóó ke nda náké a dò nkédòò tì. 11 Dè m̀nni ke ś nde kó kuwenniku n tiitè bá n yí wúó, kè n neínè bè n dete kètanné Damaasi.

12 Kòò nìtì m̀òu dè bo bè tú wè Ananniyaaasi kòò dé Kuyie nke yíe nku kuó, kè Sifube bemou ò dó. 13 Kòò katení m borè ke dò: N tebite Pòori, wète kéwénté, de m̀nni kè n na kéwénté kòò yà. 14 Kòò béi nke dò: Kuyie nti yembè tũ nkũ kuù da tãáté kàa yà wèè d̀òrri kù dómè kòò béi nkàa kèè ke bo banté o dó dè. 15 F̀òò yóó náké o kpéi benitibè bemou a kèè tì nè a yà dè. 16 A ténke baa ba? Íté kè bè da ãnné batémmù kàa duó nhamáà tì Yiè, nkòò da óúté a yèi.

*Pòori nàkémè ò kàtemè bèè í tú Sifube be cie*

17 Kè n wètení Sedisademmu, kémbáá nKuyie nku c̀tètè miéke. 18 Kè ti Yiè nni mbenke omáà kè n náké ke dò: Íté kéyè Sedisademmu mecãã nke yé bè í yóó yiemme a bè nàà ntì n kpéi. 19 Kè n dò: N Yiè, mbè yému be mómməmbə míi do kərìmè titíintouti ke pĩi nha kəbe ke bè puotì, ke bè kpetì. 20 Bè do kòu a kóo t̀nt̀ti Etienni kè m bomu ke wənnè bèè ò k̀u, ke baa be yààtì. 21 Kè ti Yiè nni nnáké ke dò: N yóó da t̃ ndedétirè nde bèè í tú Sifube be borè.

*Pòori nè Odommu kò kuhãp̀nkù*

22 Pɔ̃ri do náá kè bè kèmmúmu, bè né kèè dìi m̀nni bèè í tú Sifube be kp̃eti kéwekíi ke d̀: Kuɔ̀nè onìti yie, nwè í dò nkénfòù.

23 Kè bè nwékíi ke buɔ̀nkoo be yà̀ti ke déi mutáá.

24 Kè behã̀p̀mbè koo kóti duó nkè bèè tanné Pɔ̃ri tẽhã̀p̀ncĩ̀tè, ke bo ò puotí yedá, koo náké mùu te kè benitibè mieke ò còú. 25 Kòò tàú nke bo ò puotí, koo beke kuhã̀p̀nkù kùu do bè bàa de kó diyie ke d̀: Di m̀ke kuce ke bo puotí Odommu kou ke í ò bekénàà?

26 Kè kùu coké kénáké be koo kóti ke d̀: A bo yĩme onìti yie? Ò tu Odommu kou nwe.

27 Koo ã̀p̀nkóti k̃tení kèbeke Pɔ̃ri ke d̀: A m̀nke tú Odommu kou nweà? Kòò d̀: Èè, n we ntú.

28 Koo ã̀p̀nkóti d̀: Mí n yietí idíití nyi mediè nke náá nhOdommu kou. Kè Pɔ̃ri d̀: Mí nhò tu nè bè m̀p̃itémè mme.

29 Bèè do d́ kòò puotí kè bèè ité, kè kufõwaá mp̃i nhohã̀p̀nkóti ò duóm̀mè kè bè bou m̃f̃imme Odommu kou.

### *Pɔ̃ri nè bebeémbè diebè*

30 Kè d̀e wenté koo ã̀p̀nkóti ndó ḱyà mùu te kè bè p̃i m̀Pɔ̃ri, ke tíi nyikúò niùbè kó bekótibè nè bebeémbè kèbouté Pɔ̃ri m̃f̃imme kécũ̀nni kécónnè be cuokè.

## 23

1 Kè Pɔ̃ri nwúó m̀bebeémbè kèbéi nke d̀: Kuyie nni nwúómu, nè m̀ bomè t̃matì í k̃ónnè n yèmmè.

2 Kè ikuó niùti diewè Ananniyaasii duó nkè bèè t̀kénè Pɔ̃ri kè bèè poté o nùu. 3 Kè Pɔ̃ri d̀: Kuyie nyóó poté f́ nwe, a dò nnè ditou s̃nni bè bi di

mumòmmu péimù. A kari die nke bo m bekénè ikuó yèmmè ke wète ke ì yeténè, ke duó nkè bè m poté.

<sup>4</sup> Bèè tòkénè Pɔ̀ri kè bèè ò nàké ke d̀: Ikuó niùti diewè nwe a sáámmàà? <sup>5</sup> Kè Pɔ̀ri d̀: N kabe n do í yé ke do ikuó niùti diewè nwe, ke yé tì wàrimè ke tú: A báá sáá nwèè ni a kó kubotí.

<sup>6</sup> Kè Pɔ̀rii banté bebeémbè bomè ibotí idéi, Sadusīēbe nè Fadisīēbe, ke b́i nke d̀: N tú Fadisīē nwe kè n cice tú Fadisīē, n tá m̀è kpéi nke d̀ mukúkéyántímù bo, deè te kè di m bekùnè.

<sup>7</sup> Ò b́i memme Fadisīēbe nè Sadusīēbe kè bèè íté tinèiti ḱyate. <sup>8</sup> Kè Sadusīēbe ntú mukúkéyántímù í bo, Kuyie ntōrè me nyí bo, yoo muyaá ntēmù mamù me nyí bo, kè Fadisīēbe bie nyé ke d̀ dende kó dimàà bo. <sup>9</sup> Kè kutowekuu deuke kè ikuó wāābè bèè tu Fadisīēbe kè bèè kónné Pɔ̀ri ke d̀: Ti í yà oniti yie nd̀ò mèè yei, kè dè yèmmè Kuyie ntōnni marì dii bo nhò béinnè, yoo muyaá ntēmù mamù.

<sup>10</sup> Kè dikpànni deuke, kòo āāp̀nkóti ńyī̀kù bè bo kuamè Pɔ̀ri, kédúó nkè behāāp̀mbèè cútóo kóò t̀oté ditinnì miēke kétanné tehāāp̀ncf̀tè.

<sup>11</sup> De kó keyènkè kè ti Yìè nk̀tení kénáké Pɔ̀ri ke d̀: A k̀nti báá yārike, a nàké m̀è botí nkpréi Sedisademmu kabe a yóó me nnáké Odommu kabe n kpéi.

### *Sifube dàkemè ke bo kuɔ Pɔ̀ri*

<sup>12</sup> Kè d̀e wenté kè Sifube wènné ke d̀ bè báá di, bè me mbáá yā d̀marè ke í kuɔ Pɔ̀ri. <sup>13</sup> Bèè do wènné ke bo ò kuɔ bè do bo mbo sipísìnàà, <sup>14</sup> kékote ḱyà ikuó niùbè kó bekótíbè nè bekótíbè kè bè nàké ke d̀: Ti yetemu ke tú ti báá di d̀marè ke í kuɔ Pɔ̀ri.

15 Bekenè ohāāpònkóti kè dè ndò ndi dós káyà Pòori ke wénté o náañti mesàà, kè bè ò kàrinní, ti bo mbo de mǎnni kuce kóò kùò kòo mu nyí tùðkení.

16 Kè Pòori tāū birεε keè bè dàkemè ke bo kuò Pòori, kékote tehāāpònciētè kéta kóò nàké. 17 Kè Pòorii yú kuhāāpònkù makù ke dò: Niité we ndapàà nhOkóti borè, ò màke tìmatì nti ke dós kóò nàké.

18 Kè kuhāāpònkùu ò neinè kè bèε kote ohāāpònkóti borè, kè kùu ò nàké ke dò: Kukpetínkù Pòori weè yē n kòtenní we ndapàà nha borè kòò da nàké tìmatì.

19 Kòò āāpònkótii dete weè dapàà nkè bèε kenté kòò dò: A yē mba? 20 Kòò dò: Sifube beè dàke ke duós nkè bebeémbè bo da beke kàa naa nkàrinòko Pòori kè dè ndò mbè dós ke wénté o náañti mesàà. 21 Báá yie mbe kpeti! Bèè dós kóò kùò bè bo mbo sipísìnàà ndi ke tú bè báá di, bè me mbáá yà dèmarè ke í ò kùò. Bè bàátímu ke baà fí nwe.

22 Kòò āāpònkóti dò: Kò, a né báá nàké òmòu a tì nni nnàkémè.

### *Bè kàtemmè Pòori Fediisi borè*

23 Kè behāāpòmbè kóò kótii yú iwēi yembè bèdébè ke dò: Duónnè kè behāāpòmbè sikòusìnàà nè sipísìyiekèe (470) báátí. Kè sikòusidé (200) nto tikpàrinenti, kè sipísìyiekè ndeke sisēi, kè sikòusidé tesii báátí, kè di íté keyènkè tewebiètè mèwei mǎnni kékote Sesadee. 24 Waánnè sisēi sii yó nto Pòori kòò tuàke kùmàndáà Fediisi borè nè kusààkù.

25 Ò béi mmemme kéwāri dipátiri ke dò:

26 Kudodi Disiyasi mfi dɔunko kùmàndáà Fediisi.

27 M mè nda duónko wèè nitì Sifube beè sòò ò pī nkéndós kóò kùò, kè n kòtoo nè nh āāpòmbè. Kékeè ò tùmè Odommu kou kóò fiète, 28 kéndós káyà bè ò



pĩ mmùù kpéí, kóò kàtenè bebeéndiebè borè. <sup>29</sup> Ke sós mbè ò pĩ mbe kó iwedəunkuó kpéí nke, ò me nyí dḡḡ meyi mmamè mḡḡ dḡ mbèe ò kùə yoo bḡe ò kpetínḡ. <sup>30</sup> N kèè bè dākemè mme ke dḡ kóò kùə, ke pānke wè nda duónko kè bè bo kətoo kàa yà o kpeti.

<sup>31</sup> Kè behāāpòmbèe dḡḡ be kóo kótì bè nàké tì, kétúóté Pəəri de kó keyènkè kékətenè Āntipatirisi. <sup>32</sup> Kè dḡe wenté kè behāāpòmbè bèè cèntì be naàcèi kè bèe kpénté kè bèè dèke sisēi kè bè nhò səkénè. <sup>33</sup> Kétuəke Sesadee kéduó nkùmàndàà dipátìri nè Pəəri. <sup>34</sup> Kè kùmàndàà kàa ndipátìri, kèbeke Pəəri ò tu kùù tempḡ nkou, kòò dḡ: Sidisii. <sup>35</sup> Kòò dḡ: N yóó wḡte ke da bekému bèè da pĩ bè bo tuəkení dii mḡnni kédeè kóò tanné Edəti do maá tḡḡ cīḡḡè miəke.

## 24

### *Bè bekunnèmə Pəəri Fedisi borè*

<sup>1</sup> Yewe yènùmmù kó difōnkúò kè ikuó niùti diewè Ananniyaasii tuəkení nè dihèi kó bekótìbè nè opútìwè Tetiduusi, ke bo nàké kùmàndàà Pəəri kó meyi. <sup>2</sup> Kè bèe yúnì Pəəri, kè Tetiduusi nyóó ò wátì késānte kùmàndàà ke dḡ: Kùmàndàà diewè Fedisi, <sup>3</sup> fḡḡ te kè ti òmpè, kè ti èi cèète ke wenke. Ti da sāntí sàà tipī̀tì timəu a sàà nkpeí. <sup>4</sup> N né da báammu nè a sàà nkpeí, yóu kè n da nàké onitì yiè nkpeti sāmḡ. <sup>5</sup> Ò tú onitiyeiwe nwe, ke yaàátì Sifube tipī̀tì timəu, ò tu Nansareti kəbe kó ditī̀nni kóo niùti nwe. <sup>6</sup> Ò dḡ késī̀nkunnḡe Kuyie ncīḡḡè nte ke ti ò pĩ, [ke na nhò bekénè ti kó ikuó yḡmmè. <sup>7</sup> Kè behāāpòmbè kóo kótì Disiyasi ò fiète nè muwḡrímú, <sup>8</sup> kéduó nkè bèè ò pĩ nkè bè ò kàtenèní a borè.] Beke we a mómmuə nkòò da nàké.



bo tuəkēnī dīi m̀nnī m bo d̀d̀ k̀ẁénté de kó tináànti.

<sup>23</sup> Ò b́ei m̀emme k̀énáké kuhã̀p̀ònkù ke d̀d̀ k̀ùu k̀p̀etínne P̀òri, ke né ò pã m̀fíè ke yóu k̀òo k̀òbe nhò teénnè.

*P̀òri nàkémè o k̀p̀eti Fedikisi nè o pokù Turisiiri*

<sup>24</sup> K̀è d̀è d̀à yewe sãmp̀ó k̀è Fedikisii ǹeinè o pokù Turisiiri ẁèè tu Sifu, k̀ékòte, k̀éduó nkè b̀èe yúní P̀òri k̀òo mbè nàá nYesu Kirisi k̀p̀eti k̀è b̀è k̀ém̀m̀ú.

<sup>25</sup> K̀è P̀òri nnáá onìtì d̀òmmè k̀énd̀òri Kuyie ndó d̀è, k̀énnò nke p̀ĩ nhomáà. Nè Kuyie nyóó bekénèmmè benitibè. K̀è kufòwáá mp̄i Fediisi k̀òd̀ d̀d̀: K̀è m̀ p̀ètè m̀fíè m bo ẁète ke da yú.

<sup>26</sup> Ò do d̀ó P̀òri bo ò pãmmè m̀me idíítí k̀è deè nte k̀òo nhò yu sãà k̀è b̀è nàá.

<sup>27</sup> K̀è yebie nyèdèè p̀è̀tè, k̀è P̀òdisuusi Fesituusii c̀outè tikp̀atì k̀è Fediisi ndó k̀énnàatinè Sifube ke yóu k̀è P̀òri ñk̀p̀etì.

## 25

*P̀òri d̀ómè k̀éyà okp̀àatì diewè Sesaa*

<sup>1</sup> K̀è Fesituusii tuəkēnī Sesadee k̀ém̀m̀òke yewe yètààti k̀ékòte Sedisadèmmu. <sup>2</sup> K̀è ikuó niùbè kó bekótibè nè Sifube kó bekótibèe k̀òtení o borè k̀é nhò nàá m̀P̀òri kó m̀eyei. <sup>3</sup> Kòd̀ bàá nke tú ẁèe duó nkè P̀òrii k̀òtení Sedisadèmmu. Bè do dàkemu ke bo ò k̀ùò kuce mièke. <sup>4</sup> K̀è Fesituusii b̀è nàkè ke d̀d̀: P̀òri k̀p̀etì Sesadee nwe. Mí mmám̀muò nkè n k̀ũnti bàmbà. <sup>5</sup> Di kó bekótibè bo na k̀é n ǹeinè Sesadee, k̀òd̀ d̀d̀ m̀eyei mmamè m̀me b̀èe náké.

<sup>6</sup> K̀è Fesituusi mbè bonè ke d̀d̀ yewe yèni yoo t̀epítè, k̀éwète Sesadee. K̀è d̀èe wenté k̀òo ta kubeéndieku k̀éduó nkè b̀èe yúní P̀òri. <sup>7</sup> K̀òo

tuakení, kè Sifubee yènní Sedisademmú kòò kèhné, ke nnáá ò nu ndòò mèè yei mpéu, bè me nyí mpétè dèè benkú ke dò mbè náá ntì tú timómman̄ti. <sup>8</sup> Kè Pòrii yete ke dò: N yí yete Sifube kó ikuó maì, m me nyí yeténè Kuyie ncíètè, m me nyí yete ketenkè yiè nkpeti matì.

<sup>9</sup> Kè Fesituusi ndó kénnaatinè Sifube kébeke Pòri ke dò: A dó kékote Sedisademmú kè bè nda bekunè kè m boàà? <sup>10</sup> Kè Pòrii ò tēhné ke dò: N dó kékote okpààtì diewè Sesaa borè nde kè wèe m bekénè, n yí dòò Sifube meyi mmamè kéndònnè a yémè a mómmu. <sup>11</sup> Kè n do ncààrèmu yoo n dòò meyi mèè dò mbè n ku, n yí yetírí m bo kúmè, kè bè me nsòh̄té ke n nímmu òmòù í moke kuce ke bo m p̄í nké bè duó. N dó kèyà okpààtì diewè Sesaa nwe.

<sup>12</sup> Fesituusi nè o kabe kè bèe náké bemàà kédeè kòò náké Pòri ke dò: Kaa dó kèyà Sesaa nwe a yóó ò yàmú.

### *Akiripaa dómè kékeè Pòri nàámmè*

<sup>13</sup> Kè dè dò yewe sám̄pó kóo kpààtì Akiripaa nè Beriniisi kè bèe kote Sesadee ke bo dou Fesituusi, <sup>14</sup> kémbò kè dèe m̄ante sám̄pó kè Fesituusii ò nàké ke dò: Fediisi n yóunè onìtì m̄òù kòò kraá kpetí. <sup>15</sup> Kè n sòò kote Sedisademmú kè ikuó niübè kó bekótibè nè Sifube kó bekótibè kè bè n náké o kpéi nke dò nh ò kù. <sup>16</sup> Kè m bè tēhné ke dò: Odommu kabe ò̄ í nduó nhonìtì o kpantídèntòbè kè bè í beké, kòò nàké o kpeti. <sup>17</sup> Mem̄me kè bèe katení die, kè dèe wenté kè m p̄anke ta kubeéndieku kéduó nkè bèe yúní de kóo nìtì. <sup>18</sup> Bèè ò p̄í mbè me nyí nàké meyi mmamè n yèmmè do dò mbè yē nh ò dòòmè. <sup>19</sup> Bè do nèi be kó muwedummu kpéi nke nè Yesu m̄òù wèè ku

kè Pɔɔri tu ò fòù. <sup>20</sup> Bá n yí mbanté m bo beke mɛ̀è botí de kó tináàntì, kèbeke Pɔɔri kòò bo ndó kékote Sedisadɛmmu kè bèe ké mbeké. <sup>21</sup> Kè Pɔɔri yete ke tú: Ò dó okpààti diewè weè ò bekénè, kè m me nyóu kòò kpetí ke kèmmúnè m bo ò duónkomè Sesaa.

<sup>22</sup> Kè Akiripaa dò: M múнке dó kèkeemu de kóo nìti nàá nti. Kè Fesituusi dò: A naa bo ò yà kèkèè ò nàámmè.

<sup>23</sup> Kè dèe wenté Akiripaa nè Beriniisi kè bè nkɔri kè benitibè bè urí, kè bèe ta kubeéndieku ke neinè iwɛ́i yembè nè dihei kó bekótibè, kè Fesituusii duó nkè bèe yúní Pɔɔri. <sup>24</sup> Kè Fesituusii béi nke dò: Okpààti Akiripaa nè díndi bèè bo die, òntenè oniti Sifube bemou Sedisadɛmmu kɔbe nè Sesadee kɔbe yè n kuɔ wè. <sup>25</sup> Mí n yí yà ò dòò mɛ̀è yei nke dò nti ò kuɔ, ò né me nyèmmè ò dó kèyà okpààti diewè, kè m me nyie ke bo wè nhò duónko. <sup>26</sup> N yí yà m bo wāri tì, deè te kè nh ò yúní, f́ nhokpààti Akiripaa a ìkè nè betòbè, kè ti bo náké de kó tináàntì kè n yà m bo wāri tì ketenkè yiè. <sup>27</sup> Mí m borè dè í wenni m bo duónkomè kukpetínkù okótì ke í náké kù càkemu.

## 26

### *Pɔɔri beémmè okpààti Akiripaa*

<sup>1</sup> Kè Akiripaa náké Pɔɔri ke dò: Ti da duómmu dinùù. Náké bè yè nha càkemu.

Kè Pɔɔri youte o nòutè ke bo beé nho kpeti ke béi nke dò: <sup>2</sup> Okpààti Akiripaa dè n naatimu yíe mmesàà n yóó béimmè a ìkè Sifube m bekùnè tìi kpeí. <sup>3</sup> A yému Sifube kó ikuó nè bè mòkemè tineitì, n da báammu a minné ké n kénté.

4 M bìíkú Sedisademmu n kabe cuokè nke kè Sifube beməu yé. 5 Bè n yému nè dimənni kè bè dó bè bo na kénáké n do túmè Fadisĩ wèè tũ nti kó ikuó kperíyì. 6 Bè m bekùnè yíe n tá mèè kpéi nke Kuyie ndo nàké tì ti yembè. 7 Kè ti kó iwuo tepíítè nè idéi pĩ nKuyie nkó mutōmmú ke baa tì bo dōòmè. Okpààtì, n ti ntá kè Sifube m bekùnè. 8 Dè dōmme díndi Sifube kè di í tá ke dō becírìbè bo yánté?

9 Mí m mómumu n do yé ke tú desààrè nde kemmau ke bo paa mbè bo nyumè Yesu Nansareti kou kó diyètìrì. 10 Kè ikuó niübè kó bekótìbè n duó ndinùu kè m pĩrmú Yesu kabe péu Sedisademmu miéke ke kpetínné, kè bè mbè kòu kè n dó, 11 ké m bè pĩ titíntouti miéke ke puotì, kè bè bo yete Yesu, kè m miéke mbè còú mmesàà kè m bè fěũnko nè yehékè teyè miékoo.

*Pəəri nàkémè ò cèète mèè botí*

12 Memme kè ikuó niübè n duó ndinùu kè nní nkəri Damaasi ke neínè n kabe. 13 Okpààtì! Kénkááké kuce kè diyìe còmú yeyə, kè kuwenniku makùu cúténì ti ñnkè kèpěēté diyìe koku. 14 Kè ti duó timəu ketenkè, kè n keè metammè mamè nè Ebedeebe kó tináaàntì kè mè tu: Səəri! Səəri ba nte kàa n fěũnko, dè bo nda yóùnè a bo m baaomè. 15 Kè m beke ke dò: Fǒ wenni nwe? Kè mè dò: Mínwe Yesu a fěũnkomè. 16 A né íté kécómmú, n da benke m mada ndi kàa bo naá n kóo tǒntì, kénnaáante a me nyà dè yíe nè n yóó yíe da benke dè. 17 N da tǎáté Sifube nè bèè í tú Sifube be cuokè nke, ke bo da tǎ mbè borè. 18 Kàa bè wéi, ké bè duó nKuyie, kè bèe yie nkè kùu bè cǐé nkè bèe wěnnénè ku kabe ku cǐètè.

*Pəəri keté yèè ekè Kuyie nnáaàntì*

19 Μετὸνμε okpààtì Akiripaa n yí nyete Kuyie nni mbenke de. 20 N'keté kénáké Kuyie nnáaàntì Damaasi nwe nè Sedisadεmmu nè Sudee kó yehékè yemou nè bèè í tú Sifube, ke tú bèe ceete kéndòòri Kuyie ndómè. 21 Deè te kè Sifube m pĩ Kuyie ncíètè miεke kéndó ké n kuò. 22 Kè Kuyie nni ndεεté kè n kpaá fòu, ke náá ku náaàntì besám-póbè nè benitidiεbè. N yí náá ntìmatì kè dè í tú Kuyie mpāānāaàntì náam-bè nè Mōyiisi bè do nàké tì ke dò: 23 Kirisi dò nkéféūtému kékú, kéntú oketiwè wèè yānté, kémííté ti kó kubotí nè ibotí tεi kuwenniku.

### *Pòori nàámmè Kuyie nnáaàntì Akiripaa*

24 Kè Pòori nkpaá náá kè Fεsituusi ò pèi nke dò: A bebí yεpáte kè yè da wáammaà? 25 Kè Pòori dò: Okpààtì, n yí wàáté, n náá timóm-mantì ntì. 26 Okpààtì Akiripaa tì yému timou, deè te kè n nàa ke í yīèkù, ke yé ti í dòòmè disòrì. 27 Okpààtì Akiripaa, n yému ke dò nha yie Kuyie mpāānāaàntì náam-bè nàké tì. 28 Kè Akiripaa dò: Pòori a yóó duó kè nní mbo ke naá nYesu kou nwe. 29 Kè Pòori dò: Kè dè cārikε yoo dè òte, mbáá nKuyie nku fí nnè betòbè biε ndi kpéi, kè di bo naá nYesu kòβε, ké nni ndònnè, bè né báá di bou mεfίmmε bè m boumè.

30 Okpààtì Akiripaa nè kùmàndáà nè Beriniisi nè betòbè bemou, kè bèε íté. 31 Kénkérì ke náante ke tú onitì yie nyí dòò mεyεi mmamè ke dò mbèε ò kùò yoo bèε ò kpetínné.

32 Kè Akiripaa náké Fεsituusi ke dò: Ti na nhò fímmu kòò do í yē nhò dó kényà ketenkè yiè.

## 27

*Pɔɔri kàrimè Odommu*

<sup>1</sup> Bè yĩ dìi m̀ǹǹǹi ti dò nkékɔte Itadii kéduó mPɔɔri nè tikpɛtínti teti kuhããp̀ǹnkù, kùu ni ketenkè yiè nkó fɛhããp̀ǹnafa bè tú kù Sidiyusi. <sup>2</sup> Kè ti ta Atidamiti kóo bàtòò kòò k̀r̀i Asii, kè Adisitaki Maseduɔnni kó kutempɛ nkou kòo èi tu Tesadoniki kòo nti neínè. <sup>3</sup> Kè d̀e wenté kè tí tuake Sitɔ̄. Sidiyusi wèè d́ Pɔɔri kòo yóu kòo kɔte ḱyà o kɔbe, kè bèe ò cɔuté mesàà. <sup>4</sup> Kè ti íté dɛborè kè kuyaakùu yete ke ti kónté ḱyè Sipiri bakù you. <sup>5</sup> Kè ti sénté dàméèrì wèè pekénè Sidisii nè Pãnfidii kó itempɛ nkétuake Midaa Disii kó kutempɛ. <sup>6</sup> Dɛnde kuhããp̀ǹnkù yàmè Adekisãntiri kóo bàtòò kòò k̀r̀i Itadii kè kù ti tannè.

<sup>7</sup> Kè ti nkéri ke dò yewe péu ke féũté mediè nke né na kétuake Kinidi, bá kuyaakù í nyie kè ti kónté ḱyè Sodomɔnni kétuake Kereti. <sup>8</sup> Ké nhò peké ke ààrì, kétuake dibòrì marì kè bè dì tu: Dicónnì sààrì, kè dì tàkénè Dasee kó diheì.

<sup>9</sup> Kè bàtòò kó mucèmmu d̀ake yónkú ke ti m̀ante kuce mediè dè do ś mmɛnùboúmmè kó dim̀ǹǹni p̀ɛ̀t́mu. <sup>10</sup> Kè Pɔɔrii béi nke d̀: N kɔbe, ti kó kuce kuù nyó nyóumu, bàtòò bo cake nè tinɛnti, kè ti í yé ti kú.

<sup>11</sup> Kè kuhããp̀ǹnkù ntá wèè piú bàtòò nè wèè ò te kè dè p̀ɛ̀t́ Pɔɔri béi nti. <sup>12</sup> Bàtòòbè commu dè í wenni diyɔ̄, kè bèmabè dò bèe p̀ɛ̀t́ kékɔte Fennikisi, Kereti kóo bàtòòbè commu dè ke wetí diyè taà kèè bíékè, dèè do dò á nde mbo diyɔ̄.

*Kuyaakù diekù itémè dàméèrì mieke kénfuu*



13 Kè kuyaakù makùu ítení kubakù cǎnku bíékè kénfuuti meƵòmmè, kè be yèmmè ndò bè bo tuòke bè dós dè, kédèite bàtòò cónnìrì, kèmpékénè Kereti kó ketenkè. 14 Kè dè nyóó yíé kè kutekù makùu ítení kubakùu yóu diyìè yìèní kèè bíékè kó kuyaakù ke kpeñní. 15 Bá ti í nna ke kù kěté, ke yóu kè kù nti tó. 16 Kè ti pǣtè Kodaa, diheì diì soké dàméèrì mièke kè di nti kǎnké sǎmpórè, kè ti áké ke né na kédèè mbàtòò sǎmpóu. 17 Kóò bou iwěí kényĩèkù ò bo tamè mubirímú kécũũ ntiyààti, ke yóu kè kuyaakù níti tó. 18 Kè dèe wenté kè kuyaakù baa nkpaá ti kóonko mekperímè, kè tí ndeì tinenti ke buòko dàméèrì mièke. 19 Kè dè tó wenté kè bàtòò yembè mómmambe ndeì tipotanti ke dokòo dàméèrì mièke. 20 Yewe péu mièke kè kuyaakù baa kpaá kpeñní, bá ti í nwúó diyìè nè siwǎǎ, ti ténke í nyé ke dò nti bo cooté.

21 Yewe péu mièke òmòu í ndi dèmarè, kè Pòarii cómmú kébéi nke dò: N kòbe kè di sòò do nyie n kpeti kè tí nkpaá Kereti ti na bá nyà meháárìmè mie nkè ti kperèe cake. 22 Di mmònni dí cátinne di yèmmè, òmòu í yóó kú, bàtòò weè mǎà yóó yei. 23 Kuyie nkùu n te kè m pī ku tómmú ku tónni kàtenímu ke nyènkè ke n nàké ke tú: 24 Pòari bá nyĩèkù a dò nkétuòkemu ketenkè yiè mborè, Kuyie nda dós mèè kpéi nte kè kù yóó deeté a neínè bè. 25 Dèè te kè n tú cátinnè di yèmmè, n yému weti weti dè yó ndòmmè Kuyie nni nnàkémè mme. 26 Ti né yóó fũúkúmu dibòrì mari diheì diì soké dàméèrì mièke di borè.

27 Keyènkè tepítè nè kenaankè do nke, kè kuyaakù kpaá ti kóonko kè ti baa bo dàméèrì mièke, kè bàtòò

yembè yèmmè ndò ti tònne ketenkè, <sup>28</sup> kébo nkuhũ kè mēcūmpume mbo métiri sipísitàāti nè mēyiekè, kè bēe yíe dētóo kébo nkè mè mbo sipísidé nè mēni. <sup>29</sup> Kè bē nyīèkù bàtòò bo bootēmè dipèrì mari, kébo mbàtòò cōnniyè yènàà o fōnkúò bíékè, kémbaa dè bo wentémè kè dè bē ɔtí. <sup>30</sup> Kè bàtòò yembè ndó kécoké kēncūũnko bàtòò sām̀pòu ke dɔ̀rri ke dò mbè pitírí bàtòò cōnnírì. <sup>31</sup> Kè Pɔ̀rri náké iwēĩ yíe nnè tihā̀p̀r̀nti teti ke dò: Kè be nnitibè í kpaá bàtòò miēke òm̀òu báá cooté.

<sup>32</sup> Kè tihā̀p̀r̀nti kééte iwēĩ ìi p̀ití bàtòò sām̀pòu kòo p̀nté.

<sup>33</sup> Kè dèe auté ke bo wenté kè Pɔ̀rri bē náké ke dò: Dè m̀ke yíe nyewe tēpítè nè yènàà di í dimè mùmamù. <sup>34</sup> Dinè kénfòu, di kóo m̀òu kó kunónkúókù í yóo feti.

<sup>35</sup> Pɔ̀rri bēi memme kētúóté p̀èè kēsānte Kuyie mbe ìkè ke wété kēncáá. <sup>36</sup> Bēm̀ou, kè be yèmmèe cáté, kè bēe di. <sup>37</sup> Tim̀ou ti do bo sikousidé nè sipísiyiekè nè bēkuò (276) ndi bàtòò miēke. <sup>38</sup> Kè bēe di kédeè kédootóo tidiiti s̄nti dām̀éèrì miēke kè bàtòò bo yauke.

### *Bè diunèmè bàtòò*

<sup>39</sup> Dè wenté dii m̀nni bá bē í mbanté ketenkè, káyà kubinkenkenkù makù kè mubirímù de bo, kè be yèmmè ñdò kè bē bo na, bēe k̄atenè bàtòò deborè. <sup>40</sup> Ke kééte bàtòò cōnniyè kēpíté dèè piùnè bàtòò kédeè kécónné kuyààkù, kè kuyaakù mbè tēmmù kè bē k̀rri deborè. <sup>41</sup> Kéta mubirímù kó kupē mmakù, kè bàtòò fũũkù o ìkè kè meniē nnì mpuotì o fōnkúò koò wéú.

<sup>42</sup> Kè tihā̀p̀r̀nti nyīèkù tikpetínti bo deimè kè kùmakùu coké, kéndó ké tì kùò tim̀ou. <sup>43</sup> Kè iwēĩ

yiè nní ndó kédεεté Pɔɔri kέyete ke dò, bèè nɔ nke dεi bèè dεi kéniié késénté. <sup>44</sup> Kè βεtəbè mβε tū ke dεitínè tidabεεtì yoo bàtòò kó yewétiyè. Mεmμε kè bèè sénté βεmαυ bá dεmarè í bè dòò.

## 28

### *Fεwààfè dɔntémè Pɔɔri*

<sup>1</sup> Ti sènté dìi m̀ǹǹǹi nè kukò̀ǹnaatì kέkεè dε kó diheì yètìrì tùmè Mariti. Dì do soké dàméèrì miεke nke. <sup>2</sup> Kè dε kó diheì yεmbè ti dɔò mεsàà. Ke s̀ s̀ nfεtaafè niu kè musée mbo, kè bèè tɔ̀t̀iǹne muhãã mmediè. <sup>3</sup> Kè Pɔɔrii oté tidabiti ke bo ãnné muhãã mmiεke, kè fεwààfè ã ti miεke kέkεè kuhããyiinkù kέyènní kédɔnté o ǹùtè kέncáátì. <sup>4</sup> Kè dε kó diheì kəβεε yà fεwààfè càátímè Pɔɔri ǹùtè kέnnáá mβεmáá ke tú: Onitì yie m̀m̀ǹǹke tú onitikò̀t̀i nwe, bá ò mε ncootémè dàméèrì miεke mεyεi mbaa ò tūmmu.

<sup>5</sup> Kè Pɔɔrii mίέtόo fεwààfè muhãã mmiεke bá ò í nkèè kuyonku. <sup>6</sup> Kè bè nkémμú dè bo múútímè yoo wèe doroo bàmbà nkékú. Kè dεε m̀ǹtε bá dεmarè í dòò, kè bèè ceete tináàǹt̀i ke dò ò dò nKuyie nku.

<sup>7</sup> Ke s̀ nkùmàndáà bè tú wè Pibidiyuusi, wèe te diheì kòo bàtè dè bo, kòo ti cəuténè diwèi. Kè tí mbo ke dò yewe yètããti. <sup>8</sup> Kè timíétì bo o cicε kòo yénkú mεyĩ ke duó kè Pɔɔrii ò nòs nsinαυ, ke bántè Kuyie nkòo miεté. <sup>9</sup> Kè βεmuəmβε təbè nkə̀r̀iǹi kòo bè miεk̀ǹko. <sup>10</sup> Kè bè ti dɔò mεsàà. Kè ti p̄ὲt̀im̀u tuəkení dìi m̀ǹǹǹi kè bè ti p̄amμú dè ti békú dè.

### *Odommu kəβε do dómè Pɔɔri*

<sup>11</sup> Βεtã̀bè βεtã̀atì kó dif̀ǹk̀úò kè ti ta bàtòò m̀ù wèe do dè bo diyòð miεke, ke bonní Adεkisãntiri,

ke m̄ake sitenk̄aan̄i s̄id̄es̄i k̄e b̄e s̄i tu it̄aát̄eb̄i. <sup>12</sup> K̄e ti tūake Sidakii ke cómmú ke d̄ò yewe ȳet̄aāti. <sup>13</sup> K̄e it̄e d̄ebor̄e k̄emp̄ek̄en̄e ketenk̄e k̄e d̄ee went̄e k̄e ti tūake Desiyo k̄e kubak̄u c̄anku kó kuyaaak̄u m̄bo, k̄e ti mm̄ake yewe ȳed̄é̄e k̄etūake Pus̄ori. <sup>14</sup> K̄e d̄e yà Yesu k̄obe k̄e b̄e d̄ò ti mb̄e bon̄e ke d̄ò yewe ȳeyiek̄e. K̄e ti mb̄e bon̄e k̄ep̄ē̄t̄e k̄enk̄ori Odommu. <sup>15</sup> K̄e Yesu k̄obe b̄è̄ bo Odommu k̄e b̄è̄e kēe ti kp̄eí, k̄ék̄otení Dapiyusi b̄e taà d̄e dik̄àt̄ir̄i ke ti co, k̄e bet̄ab̄è̄e k̄otení b̄e tu d̄e titouti t̄it̄aāti bep̄òòb̄e kp̄eti. K̄e P̄or̄ii b̄e yà k̄òo ȳemm̄e nar̄ike k̄òo s̄ante Kuyie. <sup>16</sup> Ti t̄uòke d̄ii m̄on̄ni Odommu k̄e b̄è̄e duò mP̄ori kudieku k̄òo m̄bo k̄e kuh̄āp̄ònk̄u ò b̄aa.

### *P̄ori n̄aamm̄e Kuyie nn̄aant̄i Odommu*

<sup>17</sup> Yewe ȳet̄aāti kó dif̄onk̄uò k̄e P̄or̄ii yú Sifube kó bek̄ót̄ib̄e b̄è̄ bo Odommu k̄e b̄è̄e t̄ínn̄i k̄òo b̄e n̄ak̄e ke d̄ò, ti k̄obe n̄ yí yet̄en̄e ti yemb̄e kó ikuò, k̄e b̄e m̄ p̄i Sedisad̄emmu ke duò nh̄Odommu k̄obe. <sup>18</sup> K̄e b̄e m̄ biék̄e k̄end̄ó k̄e n̄ f̄i ke ȳé̄ b̄e í yam̄e meyei n̄ d̄òdm̄e ke d̄ò mb̄e n̄ kuò. <sup>19</sup> K̄e Sifube né yet̄e, k̄e d̄ēe nte k̄e n̄ d̄ò: M̄ bo yà ketenk̄e yiè, d̄e né í t̄ú n̄ ȳe m̄ bo ò yà k̄òò n̄ak̄e be kó meyei mmam̄e. <sup>20</sup> D̄ēe te k̄e n̄ d̄ò ke di n̄ak̄e, Isidaȳeeribe b̄aa w̄e kp̄eí ntem̄e k̄e m̄ boū mef̄imme.

<sup>21</sup> K̄e b̄è̄e ò t̄ènn̄e ke d̄ò: B̄e í w̄ari a kp̄eti mat̄i Sudee ke ti duon̄ni, ti kou m̄ò me nyí ke ȳenn̄i ke ti n̄ak̄e a càar̄e mù. <sup>22</sup> Ti ȳemu ke d̄ò ntip̄it̄i tim̄ou b̄e í d̄ò a t̄u nk̄uò wed̄unc̄e, a ti n̄ak̄e a m̄ómmuò nd̄e kó tin̄aant̄i.

<sup>23</sup> K̄e b̄è̄e d̄oū ndik̄àt̄ir̄i k̄ék̄otení d̄e yiè P̄ori bor̄e k̄ens̄un̄e b̄e s̄òò m̄am̄e. K̄e P̄ori nt̄ū n̄ke b̄e n̄aà Kuyie nkp̄aàtiyuu kp̄eti, ke b̄e benk̄ú M̄oyiisi n̄e

Kuyie mpããnáàntì náàmbè do nàké tì, ke yetíróo ke d́ b̀e banté Yesu t́mè Odεεt́wè. <sup>24</sup> Kè b̀emab̀e yie nkè bet̀ab̀e yete. <sup>25</sup> Kè b̀e nyiti ke nei bemáà, kè P̀ōrii b̀ei nke d̀: Muyaánsààmù naatimu mù do me nnàkémè Kuyie mpããnáàntì náànt̀ò Esaii ke d̀:

<sup>26</sup> K̀ate kénáké ku mbotí k̀be ke d̀:

Di bo nyo,  
di me mbáá banté,  
kénwúó, di me mbáá yà.

<sup>27</sup> Ke yé de kó kubotí k̀be yèmmè kpeñ̀nì, b̀e í yíé ntìmatì,  
ke ìt́nné be to, ke báá keè,  
ke ùũ nke báá yà,  
b̀e yàà bo ceete m̀è kpeí  
kè m b̀e mièk̀nnè.

<sup>28</sup> N yénè ke d̀o medεεt́mè kó tináàntì k̀temu b̀è í t́ Sifube be borè kè bembε yóó tì c̀uté.

[ <sup>29</sup> P̀ōrii b̀ei memme kè Sifubεε íté tinèitì bemáà kénk̀nti.]

<sup>30</sup> Kè P̀ōrii d̀o yebie nyèd̀éè ke yietì ò bo k̀ù dièku, ke c̀ú b̀è k̀riní o borè. <sup>31</sup> Ke náá Kuyie nkpràat́iyuu kpeti nè Yesu t́mè Odεεt́wè bá ke í ỳèk̀ù, òm̀u me nyí nhò k̀ónnè.

**Bibiri Kuyie Nnààntì Pátírì**  
**The Holy Bible in the Ditammari language of Benin**

copyright © 2001 SIM International

Language: Ditammari

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-31

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 1 Jun 2022

5e2d0f12-f1d8-567b-bf98-cf1de4599d16